

ORDIN

privind aprobarea traducerii din limba română în limba maghiară a
Curriculumului pentru educație timpurie

Având în vedere:

- prevederile art. 45, art. 46, art. 65, alin. (4) și art. 94, alin. (2) lit. e a Legii Educației Naționale nr.1/2011 cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinul nr. 5671/2012 pentru aprobarea Metodologiei privind studiul în limba maternă și al Limbii și literaturii materne, al Limbii și literaturii române, studiul Istoriei și tradițiilor minorităților naționale și al Educației muzicale în limba maternă;
- Ordinul ministrului educației naționale nr. 4694 din 2019, privind aprobarea Curriculumului pentru educație timpurie;
- OUG Nr. 68/2019 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative;

în temeiul prevederilor art. 12 alin. (3) din H.G. nr. 26/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale, cu modificările și completările ulterioare,

MINISTRUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

emite prezentul ordin:

Art. 1 Se aprobă traducerea din limba română în limba maghiară a Curriculumului pentru educație timpurie, care conține Planul de învățământ pentru educația timpurie, Metodologia de aplicare a Planului de învățământ pentru educația timpurie și Programa școlară pentru educația timpurie. Curriculumul pentru educația timpurie tradus din limba română în limba maghiară este prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2 Prezentul Curriculum pentru educația timpurie tradus din limba română în limba maghiară se aplică în educația antepreșcolară și în învățământul preșcolar la grupele cu predare în limba maternă maghiară.

Art. 3 Direcția Generală Minorități și Relația cu Parlamentul, Direcția Generală Educație Timpurie, Învățământ Primar, inspectoratele școlare județene/al Municipiului București și unitățile de învățământ unde există învățământ cu predare în limba maternă maghiară aduc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

MINISTRU,

MONICA CRISTINA ANISIE

București,

Nr. 5596 data 16.12 2019

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE¹ -2019-

”Copiii învață mai bine atunci când sunt într-un climat socio-afectiv sigur, când relaționează plăcut cu părinții, cu educatorii și cu ceilalți din jurul lor”.

John Bennet, UNESCO, 2004

¹ În urma aprobării prin Ordin de Ministru a documentului „Curriculum Pentru Educația Timpurie - 2019”, acesta va fi tradus și adaptat la - specificul învățământului în limbile minorităților naționale, pentru care se organizează învățământ la nivel preșcolar, conform legislației în vigoare.

Anexa la Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. _____/_____

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

A KORAGYERMEKKORI NEVELÉS

CURRICULUMA*

– 2019 –

„A gyermekek akkor tanulnak a legjobban, ha biztonságos társadalmi, érzelmi környezetben vannak, amikor szüleikkel, nevelőikkel és a környezetükben élő más egyénnel harmonikus a kapcsolatuk.”

John Bennet, UNESCO, 2004

*Traducerea Curriculumului pentru educație timpurie în limba maghiară corespunde în totalitate cu varianta în limba română a Curriculumului pentru educația timpurie 2019 aprobată prin OMEN cu nr. 4694 din 02.08.2019

A koragyermekkori nevelés curriculumának változásait alátámasztó érvek

Különböző országok tantervfejlesztési törekvéseinek áttekintése alapján nyilvánvaló, hogy az adott terület többé-kevésbé periodikus, változásokban, újításokban és reformokban megnyilvánuló dinamikája több tényezőtől függ: nevelési eszmény, kutatások, kísérletek vagy tanulmányok eredményei, az adott társadalmak fejlődése, a változások természete és hatása.

Nemzetközi szinten az axiológiai, társadalmi, gazdasági és technológiai változások eredményeként „folyamatos reformról” vagy a reformok „állandósulásáról” beszélhetünk. „Az oktatási reformok folyamatában szakaszokat különíthetünk el: csúcsidőszakok vagy radikális változások, kevésbé látható átmeneti időszakok, illetve a korábbi szakaszokban megszerzett tapasztalatok konszolidációjának időszaka.”¹ Romániában mind az oktatáspolitikák, mind az utóbbi évtized folyamán kidolgozott és alkalmazott országos curriculum a változások és kiigazítások ritmikuságát láttatják. Ezek a folyamatok a tantervfejlesztés és impliciten Románia oktatáspolitikájának az európai oktatáspolitikákhoz való felzárkózását eredményezték.

Jelen dokumentum célja a koragyermekkori nevelés nemzeti alaptantervének aktualizálása és átszerkesztése a következő érvek alapján:

- az európai szintű, jelentős hatású dokumentumok rendelkezéseivel és ajánlásaival való összehangoltság szükségessége: *Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsának ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról* (2006/962/EK); *Az Európai Bizottság közleménye és az Európai Unió Tanácsának következtetései a koragyermekkori nevelésről és gondozásról: Koragyermekkori nevelés és gondozás, hogy minden gyermek szilárdan megalapozhassa jövőjét* (2011/C/175/03), *A Quality Framework for Early Childhood Education and Care – Az Európai Bizottság Koragyermekkori Nevelés és Gondozás munkacsoportjának jelentése* (2014), *A Tanács ajánlása a magas színvonalú koragyermekkori nevelést és gondozást biztosító rendszerekről* (2018. május) stb.;
- a közoktatás különböző szintjein kezdeményezett változásokkal történő összehangolás szükségessége egy koherens tantervkoncepció kidolgozása érdekében, figyelembe véve a gyermek fejlődése szempontjából jelentős kulcskompetenciákat, amelyek az európai szintű elvárásokban és a 2011/1-es sz. Oktatási Törvényben is megjelennek;
- állandó összehangolás a hatályos jogszabályokkal, különösen a koragyermekkori nevelésre vonatkozó rendelkezésekkel: *Oktatási Törvény* (2011/1.); *Törvény a gyermek jogainak védelméről és érvényesítéséről* (2004/272.); *A bölcsődék létrehozására, szervezésére és működésére vonatkozó törvény* (2007/263.), illetve ezek utólagos módosításai és kiegészítései; *A bölcsődék és más koragyermekkori, iskola előtti nevelési szolgáltatások megszervezésének és működtetésének módszertana*, 2012/1252-es kormányhatározat;
- a referenciának tekintett európai és nemzeti dokumentumokban (pl. *Európa 2020 stratégia*, *Nemzeti stratégia a korai iskolaelhagyás csökkentésére* (2015/417-es sz. KR), *A társadalmi integrációt és a szegénység csökkentését elősegítő nemzeti stratégia* (2015/383-as sz. KR); *Nemzeti stratégia a gyermekek jogainak védelmére és érvényesítésére* (2014/1113-as sz. KR); *A román kormány stratégiája a roma kisebbséghez tartozó román állampolgárok integrálására a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozóan* (2015. 01. 14./18-as sz. KR); *Az élethosszig tartó tanulás nemzeti stratégiája 2015–2020* (2015/418-as sz. KR), *Románia fenntartható fejlődésére vonatkozó nemzeti stratégia – Távlatok 2013–2020–2030*) megfogalmazott oktatási-nevelési célok elérése és/vagy stratégiák életbe ültetése;

¹ Potolea, D.; Toma, S.; Borza, A. (szerk.): *Coordonate ale unui nou cadru de referință al curriculumului național*, Országos Értékelési és Vizsgaközpont (CNEE), Bukarest, 2012, 12.

- a koragyermekkori nevelés rendszerben való megközelítésének szükségessége, amely magában foglalja mind az óvoda előtti, mind az óvodai nevelést, ezáltal korrigálva az eddigiekben széttagolt megközelítésüket;
- releváns és konstruktív jellegű változások kezdeményezése és kivitelezése az eddigi megvalósítások és eredmények alapján (az iskola előtti nevelés általánossá tétele és kötelező jellege, valamint a koragyermekkori nevelés előnyeinek előtérbe helyezése az előző óvodai tanterv és az utólagos változtatások következtében, az oktatás infrastruktúrájának fejlesztését célzó beruházások, a pedagógusok és más, az óvodáskorú gyermekkel kapcsolatban álló személyzet továbbképzése, új nevelési megközelítések népszerűsítése és érvényesítése stb.

A *Támpontok a nemzeti alaptanterv tervezéséhez és innovációjához* (ISE, 2016) című oktatáspolitikai dokumentum az alábbiakat említi: a *gyermek születésétől 6 éves korig tartó koragyermekkori nevelés tanterve a Támpontok a gyermek korai tanulásához és fejlődéséhez születéstől 7 éves korig* című (RFIDT, 2010/3851. sz. MR által jóváhagyott) dokumentumban megfogalmazott célokon alapul. E dokumentum sorjázza azokat az elvárásokat, amelyek az adott korosztályú gyermekektől elvárható képességekre és tudásra vonatkoznak: mit kellene tudniuk, mire kellene képesnek lenniük. Ezen elvárások a csecsemő-, kisgyermek- és óvodáskorú gyermekek egészséges személyiségfejlődését célozzák születéstől kezdve az iskolakezdésig. Az említett dokumentum szerint a koragyermekkori nevelés célja a gyermek holisztikus személyiségfejlődése öt fejlődési területen:

- ✓ fizikai fejlődés, egészségi állapot és személyes higiénia;
- ✓ társas-érzelmi fejlődés;
- ✓ kognitív fejlődés és a környező világ megismerése;
- ✓ nyelvi-kommunikációs fejlődés, az írás-olvasás megalapozása;
- ✓ tanulási képességek és attitűdök.

Ebben az összefüggésben a koragyermekkori nevelés új nemzeti alaptanterve az adott korosztály nevelésének korszerűbb szemléletmódját kínálja, amely beépül a curriculum tartalmába, a *Koragyermekkori nevelés curriculumja alkalmazásának módszertana* című fejezetbe, ugyanakkor a miniszteri jóváhagyású módszertani levelekben és ajánlásokban, tájékoztatókban és útmutatókban is megjelenik olyan komplex folyamatot célozva, amely a koragyermekkori nevelés területén szerzett korábbi sikeres romániai tapasztalatokat és gyakorlatot is kamatoztatja. Ennek a dokumentumnak a címzettjei a pedagógusok, intézményvezetők, döntéshozók, a koragyermekkori nevelés szakemberei – pedagógusok, pszichológusok, nevelési tanácsadók és egyetemi oktatók, akik a koragyermekkori nevelésben tevékenykedő pedagógusok alap- és folyamatos képzését biztosítják (tanügyi fokozatok, programok, szakmai tanfolyamok és továbbképzések által), illetve a nevelésben fontos szerepet játszó más társadalmi szereplők.

A curriculum kidolgozásának alapelvei

A curriculum a gyermekek tanulási tapasztalatszerzésének optimalizálását célozza. A gyermekek holisztikus fejlődésének támogatásához olyan pedagógiai keretet kínál, amelyben a nevelési és gondozási gyakorlatok lehetővé teszik személyiségük teljes kibontakozását, a pedagógusok számára pedig azt, hogy minden gyermek érdeklődéséhez, szükségletéhez és adottságához egyéniesítsék a folyamatot. Ilyen megközelítésben – ahogy ezt számos európai oktatáspolitikai dokumentum hangsúlyozza (Európai Bizottság, EACEA és Eurydice, 2014) –, a curriculumnak jelentős hatása lehet a gyermek fejlődésére.

Ennek értelmében a koragyermekkori nevelés időszaka az oktatás-nevelés alapszisztemének tekinthető, azaz optimális fejlődési alapokat és feltételeket biztosíthat a későbbiekben a

kulcskompetenciák kialakulásához. A kisgyermekkorai nevelésben részt vevők (család, óvoda, közösség stb.) összehangolt működése a korai életszakaszban megfelelő környezetet teremt a kiegyensúlyozott fejlődéshez a társas-érzelmi, a tanulási és a jóléti feltételeket tekintve.

A nemzeti és európai tantervfejlesztési tapasztalatokra alapozva a jelen dokumentum az alábbiakat hangsúlyozza:

- a curriculum a gyermekek jogait és a szülők – mint a gyermek első nevelőinek – tiszteletét elismerő elvekre és értékekre épül;
- a curriculum tág pedagógiai kerete a gyermekek fejlődését támogató, szükségleteiket kielégítő, adottságaikat kibontakoztató alapelvekre épül – a nevelési gyakorlat és a gondozás által;
- a curriculum a gyermekek holisztikus fejlődését tartja szem előtt több fejlődési terület figyelembevételével, ugyanakkor a tanulás és a személyiség harmonikus fejlődésének egyensúlyát támogatja;
- a curriculum hangsúlyozza a kommunikáció, interakció és párbeszéd jelentőségét – mint a gyermek tanulásának és jólétének kulcstényezőit;
- a curriculum a kollégiais együttműködésre és a saját szakmai tevékenység értékelésére ösztönzi a pedagógusokat, a gyermekek tanulási tevékenységének megfigyelése és tapasztalataik dokumentálása által (a szülőknek mint egyenrangú partnereknek a bevonásával), minden gyermek egyéni szükségleteinek és adottságainak a figyelembevételével;
- a curriculum a szülőkkel való együttműködést és a demokratikus értékek érvényesülését ösztönzi egy kulturálisan sokszínű társadalmi környezetben.

Az alábbiakban felsorolt alapelvek képezik a koragyermekkorai nevelés curriculumuma kidolgozásának **alapvető értékeit**:

- *A gyermekközpontú nevelés elve* (a gyermek egyedi/egyéni igényeinek, szükségleteinek és sajátosságainak ismerete, figyelembevétele és érvényesítése);
- *A gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve* (a neveléshez, a véleménynyilvánításhoz való jog stb.);
- *Az aktív tanulás elve* (olyan tanulási helyzetek biztosítása, amelyekben a gyermek aktívan vesz részt, illetve kiválasztja és befolyásolja saját tevékenységvégzését);
- *Az integrált fejlesztés elve* (a tevékenységek integrált, multidiszciplináris/interdiszciplináris megközelítésével);
- *Az interkulturalitás elve* (a saját és más nemzetek értékeinek ismerete, elfogadása és tiszteletben tartása);
- *Az igazságosság és az egyenlő bánásmód elve* (olyan curriculum kialakítása, amely minden gyermek számára – nemtől, etnikai hovatartozástól, vallástól és társadalmi-gazdasági helyzettől függetlenül – egyenlő módon biztosít fejlődési lehetőséget);
- *A nevelés mint a pedagógus és gyermek közötti interakció elve* (a nevelés eredményét a folyamatban részt vevő mindkét fél befolyásolja, mind a gyermek egyénisége, mind a pedagógus²/szülő személyisége meghatározó).

A curriculum értékeivel összhangban a pedagógusok gyakorlatának, módszerhasználatának a **Koragyermekkorai nevelés curriculumuma alkalmazásának alábbi alapelveire** kell épülnie:

² Ebben a dokumentumban a *pedagógus/nevelő* megnevezés általánosan vonatkozik minden, a koragyermekkorai nevelésben didaktikai tevékenységet végző személyre a hatályos törvénykezés értelmében.

- *Az individualizáció elve* (a tevékenységek megszervezésekor figyelembe kell venni a gyermek egyéni fejlődésének ütemét és szükségleteit, biztosítva a gyermekek számára a tevékenységek és feladatok szükségletek szerinti választásának szabadságát);
- *A játék általi tanulás elve* (a játék a gyermek azon tevékenysége, amely által természetesen fejlődik, ezért a játék minden didaktikai tevékenység alapja);
- *A tanulási kontextusok és helyzetek sokféleségének elve* (olyan változatos tanulási helyzeteket és kontextusokat kínáló nevelési környezet megteremtése, amely a gyermektől a lehető legtöbb területen – kognitív, érzelmi, társas, pszichomotorikus – egyaránt bevonódást igényel);
- *A tevékenységi munkaformák változtatásának elve*: frontális, kiscsoportos, páros és egyéni munka, illetve a tanulási stratégiák változatos alkalmazása;
- *A családdal és a helyi közösséggel való partnerség elve*: a pedagógusnak a családdal olyan partnerségi kapcsolatokat kell kialakítania, amelyek a nevelési folyamat folytonosságát és koherenciáját biztosítják; a család aktív partner a nevelésben, nem pusztán passzív befogadója a gyermek fejlődésére vonatkozó tájékoztatásnak; ugyanakkor a közösség számára fontos a nevelés értékének megértése, illetve a közösség részvétele a nevelés e korai szakaszaiban.

A curriculum várható hatása:

- A gyermekközpontú pedagógiai megközelítések hatékonyabbak a gyermek általános fejlődése szempontjából, támogatják a gyermekek tanulási stratégiáit, a kognitív és nem kognitív fejlődést egyaránt előmozdítják azáltal, hogy a gyakorlati tanulást, a játékot és a társas kapcsolatokat helyezik előtérbe.
- A tevékenységek választása és szervezése, illetve az alkalmazott pedagógiai eszközök gyakran a pedagógus és a gyermekek közötti párbeszéd tárgyát képezik. A koragyermekkori nevelésnek biztonságos és barátságos társas, kulturális és fizikai teret kell biztosítania, amelyben több lehetőség is a gyermekek rendelkezésére áll saját fejlődésük érdekében. A koragyermekkori nevelésről szóló tanulmányok szerint a gyermek és az igényeire receptív felnőtt közötti kapcsolat alapvető feltétele a korai tanulásnak és fejlődésnek.
- A koragyermekkori nevelést akkor lehet a legjobban megtervezni, ha a nevelést és gondozást elválaszthatatlan tevékenységekként értelmezzük. A gondozási tevékenységek általában intenzív kommunikációt, valamint a gyermek és a felnőtt közötti pozitív és kölcsönös kapcsolatokat feltételezik, ezáltal is erősítve az összetartozás és a bizalom érzetét.
- A szülők bevonása és a velük való együttműködés is nélkülözhetetlen, mivel egyfelől lehetővé teszi a pedagógusok számára a szülők ismereteire és tapasztalataira való támaszkodást, másfelől a szülők számára azt, hogy szakmai tudást és támogatást kapjanak a pedagógusoktól.

A koragyermekkori nevelés keretterve

A koragyermekkori nevelés keretterve a koragyermekkori nevelés folyamatának egészét szabályozó hivatalos, normatív és egységesen kötelező curriculáris dokumentum, amely előírja minden koragyermekkori nevelésben részt vevő korcsoportra és intézményre vonatkozóan a tanítási-tanulási-értékelési folyamat megtervezését. A dokumentum vázlatszerűen tartalmazza a különböző korcsoportokra vonatkozó tanulási tevékenységeket, valamint az egyes tevékenységfajták és -típusok heti óraszámát annak érdekében, hogy az állami és magánbölcsődék, óvodák egyenlő hozzáférést biztosítsanak ugyanazon oktatási formákhoz, esélyegyenlőséget a fejlődéshez és a tanuláshoz.

Korcsoport	Tanulási tevékenységfajták és - típusok	A gyermekek napi/egy váltáshoz kötött tanulási tevékenységének óraszám	A heti tanulási tevékenységek összóraszám
0–18 hónap	Szabadon választott tevékenységek és játékok	2 h	10 h
	Rutinok (szokások) és áthajlások	2 ½ h (2 nap/hét) 3 h (3 nap/hét)	14 h
	Tematikus tevékenységek	10/15 perc	1 h
	ÖSSZESEN		25 h
19–36 hónap	Szabadon választott tevékenységek és játékok	2 ½ h	12 ½ h
	Rutinok (szokások) és áthajlások	2 h (4 nap/hét) 2 ½ h (1 nap/hét)	10 ½ h
	Tematikus tevékenységek	20/25 perc	2 h
	ÖSSZESEN		25 h
37–60 hónap	Szabadon választott tevékenységek és játékok	2 h	10 h
	Személyes fejlődést célzó tevékenységek	2 h	10 h
	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	1 h	5 h
	ÖSSZESEN		25 h
61–72/84 hónap	Szabadon választott tevékenységek és játékok	2 h	10 h
	Személyes fejlődést célzó tevékenységek	1 ½ h	7 ½ h
	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	1 ½ h	7 ½ h
	ÖSSZESEN		25 h

MEGJEGYZÉSEK:

- A tantervben felsorolt tevékenységtípusok olyan tanulási tevékenységek, amelyeken a teljes óvodai csoport vagy kisebb gyermekcsoportok vesznek részt egy tanítási héten.
- A tanterv minden olyan oktatási és nevelési tevékenységet folytató intézményre érvényes, amelyet a gyermekek születésüktől kezdődően iskolakezdésig látogathatnak, és amelyekben a tevékenységek románul, a Romániában élő kisebbségek nyelvén vagy valamely nemzetközi nyelven folynak.
- A tantervet a fogyatékkal élő gyermekeket integráló, koragyermekkori nevelést nyújtó oktatási intézményekben is alkalmazzák, ebben az esetben azonban több figyelmet kell szánni a gyermek válaszainak meghallgatására, a más gyermekekkel folytatott tevékenységekben való spontán részvétel támogatására, kevésbé fontos a megvalósított tevékenységek száma. Ugyanakkor kiemeljük, hogy a speciális vagy speciálisan integrált oktatásban részt vevő csoportok esetében a fent jelzett tevékenységeken kívül a gyermekek sajátos terápiákon és foglalkozásokon is részt vesznek; ezek leírását azonban ez a tanterv nem tartalmazza.

- **A tevékenységek időtartama változhat a gyermekek sajátosságainak függvényében,** beleértve a gyermekcsoport/gyermek érdeklődését a tevékenységek, azok tartalma, valamint megvalósítási módja iránt. Ajánlott, hogy az első korcsoport esetében a tevékenység időtartama ne haladja meg az 5–10 percet, további korcsoportok esetében ez fokozatosan elérheti a 35 percet – a fenti szempontok figyelembevételével. Feltétlenül szükséges, főként az első korcsoport esetében, hogy a tevékenység ajánlott időtartamától függetlenül a pedagógus kivárja a gyermekek reakcióját, és ennek megfelelően döntsön a tevékenység időtartamáról, szervezési formájáról, tartalmáról (ha a gyermekcsoport nem reagál elég jól, vagy nem jelzi, hogy megértette például a pedagógus által képek/babák/bábok kíséretében elmondott rövid mesét, a tevékenység folytatódhat a szereplők megjelenítésével – hangutánzással, párbeszéddel, mozgással, vagy annak eljátszásával, hogy a szereplők „eltávoznak”, más gyermekekhez látogatnak, ezáltal jelezve a tevékenység lezárását). Amennyiben az óvodai csoportba járó gyermekek életkori és fejlődési sajátosságai függvényében a pedagógus úgy dönt, hogy a tapasztalati területek szerinti tevékenységeket lerövidíti (<1 óra, <1 ½ óra), a fennmaradó időben más tevékenységtípusokat szervezhet.
- Az érvényes rendelkezések értelmében **a tapasztalati területek szerinti tanulási tevékenységek között 10–15 perces szüneteket kell tartani** (a szüneteket ki lehet tölteni szabad vagy mozgásos játékkal, tornagyakorlatokkal, áthajlással, rutinnal).
- Az utólagos módosításokat és kiegészítéseket tartalmazó **2011/1. sz. Oktatási Törvény 262. cikkelye** értelmében *a didaktikai tevékenységet folytató személyzet munkaideje napi 8, heti 40 óra, és a következőket foglalja magában: a) a kerettervek szerinti tanítási–tanulási–értékelési, gyakorlati tevékenységek és szakasz záró vizsgák; b) módszertani-tudományos felkészítő tevékenységek; c) az oktatási folyamatot kiegészítő tevékenységek: mentorálás, délutáni tanulás, önképzés (élethosszig tartó tanulás).*
- A csoportban a gyermekekkel végzett tevékenységek programja: **napi 5, heti 25 óra.**
- A didaktikai tevékenységet végző személyzet az 5 órás, gyermekekkel folytatott tevékenységét **napi 3 órás módszertani-tudományos tevékenységgel** egészíti ki, amelynek során elkészíti az évi, félévi, heti és napi terveit, szemléltető eszközeit; egyéni tanulás révén képzi magát; a gyermekekre vonatkozó megfigyeléseit a *Megfigyelési füzetbe*, egyéni fejlődésüket az *Egyéni megfigyelési lap a gyermek fejlődési folyamatáról óvodába iratkozáskor*, valamint az *előkészítő osztályba való beiratkozást megelőzően* című ajánlott (**3. és 4. melléklet**), vagy más, az Oktatási Minisztérium által jóváhagyott megfigyelési eszköz alapján monitorizálja/rögzíti; megtervezi az előírt tevékenységeken kívüli (extracurriculáris) vagy projekt-tevékenységeket; előkészíti vagy átszervezi a csoportszobát a következő tevékenységekhez; kiállítást szervez a gyermekek munkáiból; a gyermekek számára munkalapokat készít; részt vesz képzéseken, a módszertani kör tevékenységein, módszertani megbeszéléseken, tapasztalatcseréken; kapcsolatot tart a gyermekek családjával vagy más, az óvodai tevékenységekbe bekapcsolódó partnerekkel stb. A napi módszertani-tudományos tevékenység és önképzés tapasztalatcsere céljából az óvodán kívül is történhet: könyvtárban, más óvodai/iskolai egységben, képzési központokban stb.
- **A hét egy kijelölt napján** (megyei, Bukarestben kerületi szinten egyeztetve) a **3 órás módszertani-tudományos tevékenység az oktatási intézmény(ek)ben** tartandó. Ilyenkor az ugyanahhoz az intézményhez és/vagy módszertani körhöz tartozó tanárok olyan szakmai tanácskozáson vesznek részt, amelynek célja az oktatási folyamatra irányuló reflektálás és önreflexió ösztönzése: a jól bevált gyakorlatok megosztása, a gyenge pontok tudatosítása, megoldáskeresés a felvetődő problémákra, a képzéseken szerzett tapasztalatok megosztása, különböző didaktikai stratégiák alkalmazási lehetőségeinek tisztázása, tartalmak integrálási lehetőségei, az oktatási folyamat értékelése és a gyermekek egyéni szükségleteihez és

érdeklődéséhez igazítása. Az intézményi szintű heti módszertani tevékenységre különös gondot kell fordítani, mert elősegíti egy szakmai szempontból pezsgő és gyümölcsöző légkör kialakulását, biztosítja a munkaközösség egységes rálátását az oktatási problémákra, hozzájárul tehát az oktatási intézmény éthoszának megteremtéséhez.

A koragyermekkori nevelés curriculumuma alkalmazásának módszertana

1. A koragyermekkori nevelés tanterve az oktatási folyamatot a rendszerszemlélet tükrében értelmezi, folyamatosságot biztosítva a gyermek életének legintenzívebb fejlődési szakaszai és az óvoda előtti, az óvodai és az elemi iskolai szakaszok között.
2. A tantervben szereplő korcsoportoknak (0–18 hónapos, 19–36 hónapos, 37–60 hónapos és 61–72/84 hónapos), tevékenységfajtáknak és tevékenységtípusoknak, valamint ezek óraszámainak meghatározása a romániai óvodai nevelés valóságából indul ki, hozzáigazítva a *Támpontok a gyermek korai tanuláshoz és fejlődéséhez születéstől 7 éves korig* című dokumentum tartalmához, valamint az európai és globális nevelési tendenciákhoz.
3. A gyermek a tanulási folyamat aktív alanya, fejlődését meghatározzák a mindennapi tevékenységei, a másokkal folytatott interakciói, környezetének a megszervezése és a felnőtt által célirányosan létrehozott tanulási tevékenységek/helyzetek. Mindezeket figyelembe véve a gyermek alapvető tevékenysége a játék, amely minden tanulási helyzet alapja.
4. A tanulási tevékenységek (mind az óvoda előtti, mind az óvodaiak) tervezett, rendszeres, módszeres, intenzív, a pedagógus által szervezett és vezetett foglalkozáseggyüttesek, amelyeket *A koragyermekkori nevelés curriculumuma* ír elő, és amelyek – a későbbi kompetenciák előfeltételeként – beteljesítik a felnőttek koragyermekkorral kapcsolatos elvárásait. Mindezeknek a megvalósulásához a tanítási-tanulási-értékelési folyamat három fő partnerének – a pedagógusoknak, a szülőknek és a gyermekeknek – a közös erőfeszítésére van szükség, de a közösség összes együttműködő és nevelésben részt vevő partnerének a tevékenysége is ugyanolyan fontos. A tevékenységek során a gyermeki kezdeményezés ösztönzésére, a kísérletezésen és az egyéni gyakorláson alapuló cselekvéses tanulásra tevődik a hangsúly. A tanulási tevékenységek egyéni, kiscsoportos vagy az összes gyermeket foglalkoztató nagycsoportos formában szerveződhetnek.
5. A tantervben szereplő tanulási tevékenységfajták/-típusok: (i) óvoda előtti szinten – *Tematikus tevékenységek, Rutinok (szokások) és áthajlások, Szabadon választható játékok és tevékenységek*; (ii) óvodai szinten – *Tapasztalati területek szerinti tevékenységek* (amelyek lehetnek integrált vagy tantárgyak – tapasztalati területek – szerinti tevékenységek), *Szabadon választható játékok és tevékenységek*, valamint *Személyes fejlődést célzó tevékenységek*.
6. A tematikus tevékenységek – TT (óvoda előtti szint) a következők: *Játék* (a megvalósulás módozatai: játékszerrel történő, szimbolikus, érzékelési, építő vagy didaktikai játék, játék homokkal és vízzel, mimetikus (utánozó) játék stb.); *Művészeti és kézügyességi tevékenységek* (a megvalósulás módozatai: rajz, festés, modellezés, gyakorlati és háztartási tevékenységek); *Zenei és mozgásos tevékenységek* (a megvalósulás módozatai: zenehallgatás, zenei, szöveges-énekes játékok, ütős hangszerekkel való játék, énekek, euritmikus gyakorlatok); *Kommunikációs-kreatív tevékenységek* (a megvalósulás módozatai: mesélés, memorizálás, könyvvel történő tevékenységek, képolvasás, szójátékok, beszédgyakorlatok, hangutánzások); *Megismerő tevékenységek* (a megvalósulás módozatai: megfigyelések, képolvasás, matematikai tevékenységek játékszerekkel és konkrét tárgyakkal, beszélgetések szemléltető eszközök alapján vagy azok nélkül, didaktikai játékok, mikrokísérletek) és *Szabadtéri tevékenységek* (a megvalósulás módozatai: séták, játék a homokozóban, sportjátékok és -versenyek, az életkornak megfelelő játszótéri játékok/eszközök).

7. **A tapasztalati területek szerinti tevékenységek – TTT** (óvodai szint) olyan integrált vagy tantárgyak (különálló tapasztalati területek) szerinti tevékenységek, amelyek tematikus projektek vagy projekt nélküli, önálló hetek formájában szervezhetőek a curriculum által javasolt nagy témák, illetve a gyermekek életkora, a csoport igényei és érdeklődése alapján. A megvalósulás módjai: a játék minden fajtája (szabad, irányított játék; a gyermekek vagy a pedagógus által kezdeményezett játék; didaktikai, logikai játék; kreativitást fejlesztő, érzékszervi, zenei, mozgásos játékok stb.), mesélés, egyéni gyakorlás és kísérletezésen alapuló tanulás, építőjáték, képolvasás, megfigyelés, beszélgetés, a gyermekek által kitalált történetek, memorizálás és más, az óvoda gyermek szükségleteinek megfelelő didaktikai eszköz alkalmazása. A heti és napi tervezéskor az összes tapasztalati területet szem előtt kell tartani, és törekedni kell a különböző megvalósítási módok egyensúlyára. Ezek kiválasztásakor és felépítésekor figyelembe kell venni a tevékenységek típusát: új ismeret feldolgozó, készségeket és képességeket fejlesztő (működtető), ismereteket, készségeket és képességeket elmélyítő/rendszerező, ellenőrző és értékelő tevékenységek (például: a korábbi tevékenységek során elsajátított ismeretekre vonatkozó *beszélgetést* a megfigyelésre, mesélésre, didaktikai játékokra, képolvasásra alapozzuk, vagy a környező világ tárgyaival és jelenségeivel való közvetlen kapcsolatteremtést, tapasztalatszerzést követően szervezzük). Integrált tevékenységek esetén a megvalósítás módjai követik egymást, váltakoznak a kitűzött célok, a téma és más változók vagy befolyásoló tényezők függvényében (például a gyermekek életkora és képességei).
8. **A szabadon választható játékokat és tevékenységeket – SZVT** általában a gyermekek választják. Ezek segítenek a fokozatos szocializációban, a gyermekeket körülvevő fizikai, társadalmi és kulturális környezettel, a matematikával, a kommunikációval, az olvasott és írott nyelvvel stb. való ismerkedésben. Kiscsoportban, párosan és egyénileg is megvalósulhatnak, ugyanakkor integrálhatóak a tematikus/tapasztalati területek szerinti és a személyes fejlődést célzó tevékenységekkel.
9. A szabad játékok és tevékenységek (SZVT) sikere nagymértékben függ a **nevelési környezet** kialakításának és megszervezésének a módjától. A környezetnek ösztönöznie és aktivizálnia kell a gyermeket, segítenie őt a tájékozódásban. A csoportszobában/központokban/sarkokban naponta elhelyezett anyagokat és eszközöket nem véletlenszerűen, hanem gondosan, tervszerűen választjuk ki, a hét vagy a folyamatban lévő projekt témájával szoros összefüggésben. Tehát a csoportteremben végzett tevékenységek esetében a pedagógus különös figyelmet fordít a központok (sarkok) megszervezésére, például: *Könyvtár, A babaház/Szerepjátékok, Építőjátékok, Tudományok, Művészetek, Homok és víz* stb. A központok megszervezése az anyagi erőforrások, a rendelkezésre álló tér és a gyermekek életkorának figyelembevételével történik.
10. A rendelkezésre álló tértől függően a pedagógus az összes központot kialakíthatja, de legalább **két tevékenységi központot** kell szerveznie, amelyekben naponta előkészíti a „kínálatot” a gyermekek számára, hogy a lehetőségek és igényeik szerint **választhassák meg** a tanulás és a játék helyszínét. **A gyermekeknek meg kell adni a szabadon mozgás és a szabad választás örömeit.**
11. **A szabadon választott játékok és tevékenységek** témája a pedagógus döntése szerint lehet általános (minden központban azonos), vagy központokként eltérő. A központbeli tevékenységekben a témával és tartalommal való foglalkozás mindkét esetben egyidejűleg zajlik, és a kitűzött célok figyelembevételével összefügg a napi program többi tevékenységével és a folyamatban lévő projekt témájával.
12. **A szabadon választott játékok és tevékenységek** keretében a tanterv naponta legalább 30 percet szán a **szabad játékokra**. Ez idő alatt a gyermekek kiválaszthatják kedvenc játékukat, játékszerűket. elemezhetik/ felfedezhetik az őket érdeklő tárgyakat/ szerkezeteket/ jelenségeket/ gondolatokat, beszélgethetnek, megoszthatják benyomásaikat a társaikkal stb., miközben a pedagógusoknak lehetősége van megfigyelni őket, írásban rögzíteni a gyermekek

játékának, választásainak és szabad tevékenységeinek olyan aspektusait, amelyek támpontokat kínálnak a gyermek megismerésének folyamatában és optimális fejlődésének elősegítésében.

13. **A megszokott helyiségeken kívül szervezett játékok és tevékenységek (szabadtéri)** esetén különös figyelmet kell fordítani a tér kialakítására és elrendezésére, az adott tér és felszerelések által nyújtott biztonságra. A szabadtéri (outdoor) tevékenységek számára választott hely lehet az intézményen kívül is (park, liget, erdő, rét, farm, nagyszülők háza stb.), de kellő figyelmet kell fordítani arra, hogy játékokra és felfedezésre alkalmas környezet legyen.
14. **A személyes fejlődést célzó tevékenységek – SZFT** óvodai szinten magukban foglalják a **rutinokat** (szokásokat), **áthajlásokat** (amelyek az óvoda előtti szinten is működtek), a **reggeli szabadon választott tevékenységek egy részét** (amikor a „nap témájával” felkelhető a gyermekek érdeklődése), a **személyes beállítódás/hajlam/képességek fejlesztésére szánt délutáni tevékenységeket** (napköziben vagy heti programú csoportokban – óvodai szint), beleértve a **választott (opcionális) és extracurriculáris tevékenységeket** is.
15. **A rutinok (szokások)** azon alapvető tevékenységek, amelyekhez a nap összes tevékenysége igazodik. Ezek tulajdonképpen a gyermek alapvető szükségleteit szolgálják, és egészséges fejlődéséhez járulnak hozzá. A rutinokhoz (szokásokos tevékenységekhez) a következők tartoznak: a **gyermek intézménybe érkezése, reggeli találkozás (reggeli beszélgetőkör), reggeli, higiéniai szokások – kézmosás, illemhely használata, önkiszolgálás stb.; ebéd, alvás/délutáni pihenés, uzsonna, hazaindulás**. Abban különböznek a többi tevékenységtől, hogy naponta ugyanúgy ismétlődnek, megközelítőleg ugyanolyan időközönként, szinte azonos tartalommal. A **reggeli találkozás** (köszöntés; reggeli üzenet, frissítő torna/masszázs vagy simogatás, érintés az intimitás megteremtése és az érzelmi támogatás céljából – nagyon kicsi, nyugtalan, szomorú vagy erre igényt tartó gyermekek esetében; a jelenlét megbeszélése; benyomások, élmények megosztása; hírmondó: a nap hírei, újdonságai; természetnapár: évszak, hónap, hét, jeles napok, események, évfordulók, születés- és névnapok) a gyermek életkorától függően az önismeretet, az empátiát, a kommunikációs képességet és a kapcsolatteremtő készséget, a döntéshozatalt, a vélemények kifejezését és a konfliktuskezelés képességét fejleszt.
16. **Az áthajlások** olyan rövid időtartamú tevékenységek, amelyek – a nap különböző szakaszaiban – átmenetet képeznek a **rutinokról a tanulási tevékenységekre**, illetve **az egyik tanulási tevékenységről a másikra**. Az ilyen típusú tevékenységek megvalósítási módokai nagyon változatosak, a gyermek életkorától, a pillanatnyi kontextustól és a pedagógus kompetenciáitól függően. Mindezek függvényében az áthajlásokat kitöltheti: ritmikus járás zenére, kiszámoló vagy nyelvtörő ritmusára, szöveges vagy a gyermekek által már ismert énekes-mozgásos játék stb.
17. **A délutáni órákban végzett tevékenységek** közé tartoznak: a tapasztalati területek szerinti felzárkóztató tevékenységek (TTT-típusúak) a kikapcsolódást, a személyes beállítódást/hajlamot/ képességet kielégítő és fejlesztő tevékenységek (a SZFT-típusúak) és a szabadon választott tevékenységek (SZVT-típusúak). Ezek figyelembe veszik a gyermek egyéni tanulási ütemét és képességeit, és a heti témához/a projekt témájához, illetve a napi program egyéb tevékenységeihez igazodnak. Ezeken a tevékenységeken ajánlatos rögzíteni az időszakos (lásd: *Egyéni megfigyelési lap a gyermek fejlődési folyamatáról az előkészítő osztályba való beiratkozást megelőzően*) vagy a folyamatos értékelések eredményeit (*Megfigyelési füzet*).
18. Az évi óvoda előtti és óvodai szintű **tanulási program** hat fő téma (curriculáris integrált témakör) köré szerveződik: ***Ki vagyok/Kik vagyunk?, Mikor, hogyan, miért történik? Milyen most, milyen volt, és milyen lesz az élet a Földön?, Ki és hogyan tervez/szervez meg egy tevékenységet?, Hogyan fejezzük ki érzelmeinket? és Mi szeretnék lenni? Milyen szeretnék lenni?*** (a témák sorrendje nem kötött, és nincs kapcsolatban azzal, hogy a tanév

különböző időszakában különféle tematikus projekteket szervezünk, különösen óvodai szinten). A 0–3 éves korcsoportban, valamint a 3–5 éves korcsoportban nem kötelező mind a hat témakört feldolgozni egy tanév alatt. A pedagógus óvoda előtti szinten évente minimum 2, óvodai szinten 4 témakört dolgoz fel – a csoport szintjétől és a fejlődési dimenzióktól függően. Az 5–6 éves gyermekek korcsoportjában a tanév során mind a hat témakört ajánlott feldolgozni.

19. Ezekből a témakörökből kiindulva kell megtervezni évente a **projekteket/tematikus tevékenységeket korcsoportok szerint**.
20. Egy tanévben óvodai szinten **legfeljebb 7 projektet** lehet szervezni 5 hét/projekt maximális időtartammal, vagy **több kisebb projektet** (inkább ez ajánlott) 1–3 hét időtartammal – a témakör összetettségétől és a gyermekek érdeklődési körétől függően. Lehetnek olyan hetek is, amikor a gyermekek nem projektekre épülő tevékenységeken vesznek részt, hanem az érdeklődési körüknek megfelelően kiválasztott önálló heti témákkal foglalkoznak. Lehetnek napi (egy irányba tartó témájú) és/vagy féléveken átnyúló projektek is. Óvoda előtti szinten a tematikus hetek szervezése ajánlott.
21. **A gyermekekkel folytatott tevékenység időtartama** – mind a négy korcsoportban – átlagosan **5–30 perc** (általában 5–10 perc óvoda előtti szinten és legfeljebb 35 perc a nagycsoportban). A csoport szintjétől, a csoportban lévő gyermekek egyéni jellemzőitől és a tanulási helyzetek sajátosságaitól függően a pedagógus dönti el, hogy ténylegesen mennyi idő szükséges az egyes tevékenységekhez. Az óvodáskorú gyermekekkel végzett integrált tevékenységek időtartama meghaladhatja a fent ajánlott intervallumot, amennyiben a pedagógus gondosan megtervezi ezek során az áthajlásokat és rutinokat.
22. **A napi tevékenységek, illetve a heti tevékenységek száma** a szülők által választott programtípustól (rövid programmal működő óvodában 5 óra, napköziben/hetes óvodában 10 óra) és a gyermekek életkorától függ.
23. **A születéstől 6 éves korig korcsoport számára a gyermekekkel végzett tevékenységek elsősorban a gyermek szocializációját célozzák** (kommunikáció, beszoktatás, integráció, együttműködés, közös döntéshozatal stb.) **az önállóság fokozatos kibontakozása, valamint a társas-közösségi életre való felkészülés érdekében** (ennek része az iskolára való felkészülés is).
24. **A Belső rendszabályzatban szereplő Napi program** véglegesítéséhez és jóváhagyásához a Nemzeti Oktatási Minisztérium által megalkotott **Napi programot** (és órarendi támpontjait)³ kell figyelembe venni.
25. **A Napi programban kötelező egy mozgásos tevékenység, illetve mozgásos mozzanat/szekvencia** (szöveges és énekes mozgásos játék, testnevelési tevékenység, reggeli torna, sportverseny vagy akadálypálya, szabadtéri séta stb.). A pedagógusnak szem előtt kell tartania a környezeti hatások fontosságát – mint a testi egészség és edzettség feltételeit, ezért évszaktól függetlenül naponta legalább egyszer ki kell vinnie a gyermekeket a szabad levegőre (ezzel kapcsolatban világos és pontos kitételeknek kell szerepelniük a szülőkkel kötött *Nevelési szerződése*kben).
26. **Az olvasás** továbbra is az egyik legintenzívebb, leginkább nevelő és legelterjedtebb tanulási tevékenység. Minél előbb kerül kapcsolatba a gyermek a könyvvel, annál fontosabb és tartósabb annak a hatása a nyelvezetére, kommunikációjára, viselkedésére és a szocializációjára. Azért, hogy fokozzuk a 2002-ben megkezdett, *Olvassunk a III. évezredért!* országos projekt hatását, minden korcsoportban kötelező naponta egy 10–15 perces **Mesepillanatok** mozzanat szervezése. A pedagógus szabadon dönthet arról, hogy mikor kerít sort erre a mozzanatra a gyermekek napi programjában (a tevékenységek típusa, a tárgyalt témák, a gyermekek érdeklődése stb. függvényében): *Reggeli találkozások*, az áthajlások idején, a nap végén, a nap első részében – étkezés, alvás, hazamenés előtt stb. E tevékenység

³ Lásd a 2. mellékletet.

- keretében – a szöveg elmesélésén/elolvasásán és néhány kapcsolódó kérdés megbeszélésén túlmenően – még ha különböző időpontokban/időszakokban/napokban is – sor kerülhet arra, hogy a gyermek (újra)meséljen, megossza élményeit – akár olyan kommunikációs gyakorlatként, amelynek során összefüggő szöveget alkot, gondolkodási műveleteket (is) működtet.
27. A helyi, megyei, országos és nemzetközi szintű **nevelési projektek és programok**, amelyekben az iskola vagy a pedagógus részt vesz, egy meghatározott időre tervezett tevékenységsorozatot tartalmaznak, amelyek hosszú távon a kulcskompetenciák fejlődéséhez járulnak hozzá. Mivel ezek a tevékenységek program szerinti logikus menetben zajlanak, tervezésük során egyeztetni kell őket a gyermekek többi tevékenységével – a túlterhelés elkerülése végett. Ajánlott, hogy minden óvodai szinten tevékenykedő pedagógus – a lehetőségek függvényében – vegyen részt legalább egy országos vagy megyei szintű nevelési programban/projektben.
 28. A közlekedési, az ökológiai, a kulturális, a vallásos, a pénzügyi, az értékekre való nevelést, valamint az egészségnevelést és a gyermekek jogaival kapcsolatos tevékenységeket megszervezhetjük a szabadon választott, a személyes fejlődést célzó és/vagy a tapasztalati területek szerinti tevékenységek körében, attól függően, hogy mi a témájuk, illetve mennyire kapcsolódnak a projekt- vagy a heti témához. Lehetőség adódhat arra, hogy a fent jelzett nevelési területekről egy-egy témát bevezessünk a *Reggeli találkozón*, ha az a gyermekek által elmesélt eseményhez kapcsolódik (pl. ha egy gyermek szóba hoz egy tüzesetet, amiről hallott, ez a legmegfelelőbb pillanat, hogy a tűzvédelemről beszéljünk); a pedagógus ürügyet találhat, vagy felhasználhat egy eseményt/történetet egy új projekt bevezetése érdekében (például: az óvoda felé haladva a pedagógus több emberrel találkozik, akik virágot ültetnek a tömbház/lakóház előtti kertben stb., az óvodában megbeszéli ezt a gyermekekkel, és a „*Tavaszi virágok*” témájú projekt megszervezését javasolja).
 29. Az iskolán kívüli tevékenységeket havonta tervezik és szervezik a szülőkkel és a közösség más, nevelésben részt vevő partnereivel (helyi hatóságokkal, egyházzal, rendőrséggel, a gazdaság szereplőivel, civil szervezetekkel stb.).
 30. A választott (opcionális) tevékenység a pedagógus munkaidejébe tartozik, és heti 0–1 tevékenységet jelent az órarendben. A választott tevékenységek a személyes fejlődést célzó tevékenységek közé tartoznak, és az óvadás gyermek napi programjának a részét képezik. Az opcionális tevékenység programját a pedagógus is kidolgozhatja, ebben az esetben a szakfelügyelő hagyja jóvá, illetve választhat az Oktatási Minisztérium vagy a megyei tanfelügyelőség által jóváhagyott opcionális programok közül. A választott tevékenységek a hatályos jogszabályokkal összhangban kerülnek bevezetésre és megszervezésre.
 31. A nyelvtanulás ösztönzése érdekében a gyermek fejlődésének ezen szakaszában a pedagógusok hasznosíthatják az alap- vagy továbbképzésük során megszerzett idegennyelvi kompetenciájukat, ugyanakkor felhasználhatnak számos oktatási segédeszközt, mint például a CLIL (Content and Language Integrated Learning) módszert vagy az Erasmus + *Bilingual Education: a step ahead* (2015) projektben részt vevő romániai tanárokból álló csoport által kidolgozott curriculumot.
 32. A tanácsadást a szülőknek a pedagógusok általában a CJRAE (Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ) tanácsadóival együttműködve hetente végzik az 2009/5132/es sz. Miniszteri Rendelet és a NOM 2010.09.28/46267-es sz. Pontosításai alapján. Ez a tevékenység hosszú távra (egy félévre vagy a vakációk közötti időszakra) vonatkozó tervezést igényel, hogy biztosítani lehessen az állandó, gyors és hatékony kommunikációt a szülőkkel. A pedagógusnak a javasolt témákkal összhangban gondosan meg kell terveznie ezt a tevékenységet. Ennek érdekében minden pedagógusnak ajánlott egy, a tanácsadási témákhoz összegyűjtött segédanyagokat tartalmazó portfólió készítése – ezek lehetnek saját vagy különféle (érvényes és releváns) forrásokból származó anyagok. Mindemellett a pedagógusnak mindig választ kell adnia a szülők által felvetett kérdésekre még akkor is, ha

azok eltérnek a tervezett témáktól. Ha a szülők által felvetett kérdést a pedagógus különböző okokból nem tudja megválaszolni azonnal (nincs elég információja, nem megfelelő a környezet stb.), biztosítja a szülőt, hogy utánanézz a témának, és választ ad egy megbeszélte időpontban.

A koragyermekkorai nevelés programja.

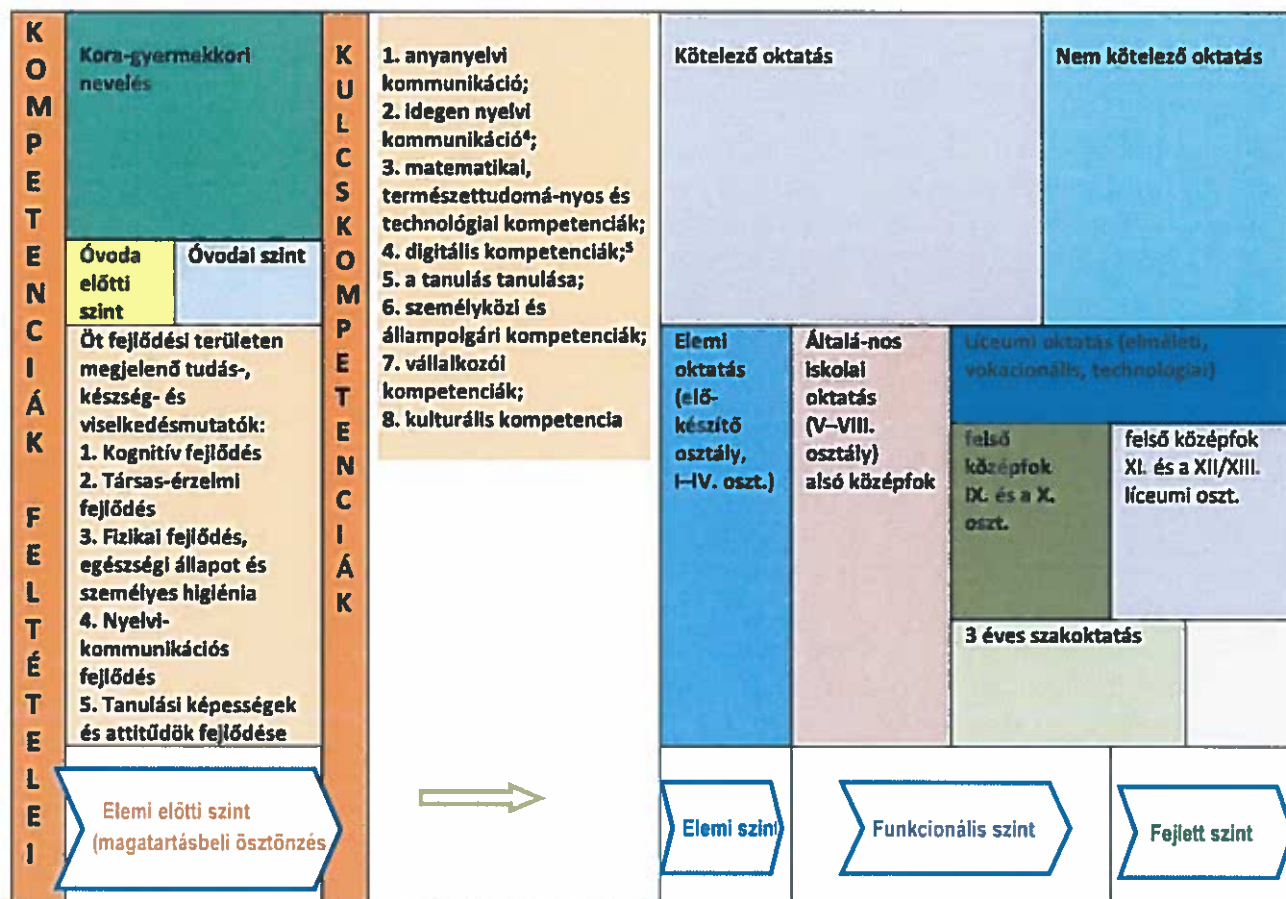
A curriculum szerkezete és a curriculáris tervezés ajánlott modellje

Az egész életen át tartó tanulás képessége a gyermekkor első éveiben alapozódik meg. A tanulás fokozatosan felépülő folyamat, és koragyermekkorban a szilárd alapok kiépítése előfeltétele a kompetenciák kialakulásának, illetve a későbbi életszakaszokban elérhető sikereknek, ugyanakkor nélkülözhetetlen a gyermekek egészsége és jólléte szempontjából.

Ebben az összefüggésben a **koragyermekkorai nevelés célkitűzései** olyan szempontokra irányulnak, amelyek előfeltételei a későbbi, az iskolai képzés során alakuló, fejlődő kulcskompetenciáknak:

- A gyermek egész személyiségének szabad és harmonikus fejlődése saját ritmusának és szükségleteinek megfelelően, az önállóság és kreativitás elősegítése;
- Más gyermekekkel, felnőttekkel és a környezettel való kapcsolatteremtés képességének fejlődése, új ismeretek, készségek, képességek, viselkedés- és magatartásformák kialakulása érdekében;
- A felfedezések, gyakorlások, próbálkozások és kísérletezések mint az önálló tanulási tapasztalatszerzés ösztönzései;
- A saját identitás, az önállóság felfedezése, az éntudat és a pozitív énkép fejlődése;
- A gyermek támogatása az iskolába lépéshez és a további élethez szükséges ismeretek, készségek, képességek és magatartásformák megszerzésében.

A koragyermekkorai nevelés fejlesztési programja a kompetencialapú, gyermekközpontú, cselekvéses tanulást középpontba állító curriculum elvét érvényesíti olyan viselkedés- és magatartásformák megszerzése érdekében, amelyek a kulcskompetenciák későbbi kialakulásának előfeltételei. Figyelembe véve a gyermek fejlődési sajátosságait 6 éves korig, nem beszélhetünk a kompetenciák kialakulásáról, a kompetencia ugyanis olyan komplex tudásrendszer, amely ismereteken, készségeken, képességeken és attitűdökön alapszik. Bizonyos kognitív és viselkedési minták meglétét, tehát magasabb fejlettségi szintet feltételez, mint ami a 0–3 éves, sőt a 3–6 éves korban lévő gyermekekre jellemző. Az egész életen át tartó tanulás európai képesítési keretrendszerének létrehozásáról szóló, 2008. április 23-i európai parlamenti és tanácsi ajánlásban (Hivatalos Közlöny C 111., 2008. 05. 06.) a kompetenciát a tudás, készségek, valamint a személyes, szociális és/vagy módszertani képességek használatának képességrendszerként írják le. A kulcskompetenciák referenciaként való felhasználása a közoktatás képzési profiljának meghatározásában fontos oktatáspolitikai döntést jelentett, amelyet az 2011/1-es. sz. Oktatási Törvény érvényesített először. Az alábbi ábra a koragyermekkorai nevelést a kulcskompetenciák alapozási szakaszaként mutatja be. A nyolc kulcskompetencia-terület fejlettségi szintje a közoktatás különböző szakaszai mentén követhető:

A koragyermekkori nevelési program tengelye a következő: fejlődési területek – a fejlődés dimenziói – viselkedésformák mint a későbbi kompetenciák előfeltételei.

E tengelyt figyelembe véve a pedagógus elvégzi a szükséges lebontásokat, és a *Koragyermekkori nevelés curriculum*a, valamint a *Támponatok a gyermek korai tanulásához és fejlődéséhez születéstől 7 éves korig* című dokumentumokban megcélzott fejlődési területekből kiindulva:

- kiválasztja az egyes fejlődési területek dimenzióit és viselkedésformáit a korcsoportokhoz igazítva,
- mindezeket gyakorlatba ülteti, műveltesíti a kiválasztott viselkedésformákat a megfelelő tanulási tevékenységek megtervezésével.

⁴ Az idegen nyelven folytatott kommunikáció készségei/képességei nem tartoznak közvetlenül a koragyermekkori nevelés curriculumába, ám ajánlott, hogy amennyire a rendelkezésre álló források lehetővé teszik, szervezzenek ilyen tevékenységeket (pl. CLIL, projektek/partnerségek másokkal), hasonló intézmények más országokból – például eTwinning partnerségek, választható tevékenységek révén stb.).

⁵ A digitális készségek nem tartoznak közvetlenül a koragyermekkori nevelés curriculumába, ám ajánlott, hogy amennyire a rendelkezésre álló források lehetővé teszik, ilyen tevékenységeket is szervezzenek.

Fejlődési területek

A fejlődési területek olyan részrendszerek, amelyeket pedagógiai megfontolásból bontunk le a gyermek komplex fejlődésének biztosítása és annak megfigyelése érdekében.

A fejlődési területek összefüggnek és kölcsönhatásban vannak egymással, így az egyik részrendszerbeli elmozdulás jelentősen befolyásolja a gyermek fejlődését a többi területen is. Például, amikor a gyermek járni kezd, még akkor is, ha ez elsődlegesen fizikai fejlődés – a nagymozgásokat tekintve, az auditív jelzések felfogása (érzékszervi fejlődés), a társas-érzelmi (szocio-emocionális) és a nyelvi képességek (szóbeli üzenetek felfogása és továbbítása) is jelentősen fejlődnek a felnőttel való interakció következtében. A felnőtt, akivel abban a pillanatban kommunikál, érzelmeit közvetíti, bátorítja, rámosolyog, a gyermek megérti az üzenetet, érzi a felnőtt támogatását, biztonságérzete nő. Ugyanígy, amikor a gyermek megpróbál valamit elmondani, elsősorban a *nyelvi-kommunikációs* képességterület fejlődik, de szocio-emocionálisan is alakul, mert követi környezetének reakcióit, és megtanulja azok jelentését, gesztikulál (finommotorika), széles mozdulatokat tesz (nagymozgások) esetenként történetet talál ki, vagy a narráció során problematizál (kognitív fejlődés). Végül, amikor kísérletezik, finom-motoros mozgásokat végez, külső ingereket érzékel, információkat szerez a környezet jelenségeiről, okokozati összefüggéseket teremt, érzelmeit él meg, tudatosítja, mit képes és mit nem megtenni (alakítja az énképét), vagy megérzi, hogy társa vagy a felnőtt segítségére van szüksége (szocio-emocionális fejlődés).

A fentiek értelmében a fejlődési területek fontos pedagógiai szempontokká válnak a bölcsődében és óvodában töltött első években a nevelés és a tanulás egyéniesítése szempontjából, lehetővé téve a pedagógusok számára, hogy azonosítsák a gyermek veleszületett hajlamait, beállítódásait és „érdekeit”, annak a társadalmi és természeti környezetnek az aspektusait, területeit vagy elemeit, amelyek iránt vonzódik, amelyekre kíváncsi, illetve azokat a nehézségeket is, amelyekkel ki-ki egyénileg szembesülhet a koragyermekkorai fejlődés során.

Az öt fejlődési terület a következő:

A. FIZIKAI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT ÉS SZEMÉLYES HIGIÉNIA – a készségek és képességek olyan széles skáláját tartalmazza, amelyek a nagymozgásoktól (például ugrás, szaladás) a finommozgásokig (például rajz vagy modellezés) terjednek, valamint a mozgáskoordinációt, az érzékszervi fejlődést, illetve a személyes testápolással, higiéniaiával, táplálkozással kapcsolatos és a személyes biztonság megőrzésére irányuló egyéb gyakorlatokat, ismereteket és készségeket foglalja magában.

B. TÁRSAS-ÉRZELMI FEJLŐDÉS – a gyermek társas életének kezdetén egyik fő cél a felnőttekkel és kortársakkal való társas kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása. A szociális kapcsolatok közvetítik, hogy a gyermekek hogyan látják önmagukat és társas környezetüket. Az érzelmi fejlődés a gyermek saját érzelmeinek a felismerését és kifejezését, illetve mások érzelmeinek a felismerését, megértését és az azokra való megfelelő reagálást jelenti, ugyanakkor az én fogalmának alakulását, amely kulcsfontosságú ezen a területen. Ez utóbbival szoros összefüggésben fejlődik a gyermek énképe, amely döntően befolyásolja tanulási folyamatát.

C. A TANULÁSI KÉPESSÉGEK ÉS ATTITÜDÖK FEJLŐDÉSE – a gyermek tanulási tevékenységeken való részvételére vonatkozik: arra, hogy milyen, más fejlődési területen nem említett készségek és képességek birtokában van a feladatokhoz, tanulási helyzetekhez való hozzáállásában, a környezetével és a környezetében élő személyekkel való interakcióiban.

D. NYELVI-KOMMUNIKÁCIÓS FEJLŐDÉS, AZ OLVASÁS ÉS ÍRÁS ALAPOZÁSA – egyrészt a nyelvi fejlődésre (szókincs, grammatika, szintaxis, szemantika), másrészt a kommunikációhoz szükséges képességekre (beszédészlelés és beszédértés, beszédprodukció, beszéd, nonverbális kommunikáció) vonatkozik. Ennek a területnek a része az írás-olvasás előfeltételeinek megteremtése, amely összefügg az összes többi terület fejlődésével.

E. KOGNITÍV FEJLŐDÉS ÉS A KÖRNYEZŐ VILÁG MEGISMERÉSE – azoknak a képességeknek a fejlődését foglalja magában, amelyek által a gyermek a fizikai jellemzőkön túlmenően megérti a tárgyak, jelenségek, események és személyek közötti összefüggéseket. Ez a terület magában foglalja a logikus gondolkodás és a problémamegoldás képességét, valamint a gyermekek alapvető matematikai és környezetről szerzett elemi ismereteit.

A KORAGYERMEKKORI NEVELÉS CURRICULUMA

Annak kontextusában, hogy a fiatal későbbi kompetenciáinak formálódása és fejlődése a születéskor kezdődik, ebben a szakaszban a következő elvárásokat fogalmazhatjuk meg a különböző fejlődési dimenziókat tekintve:

A. FIZIKAI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT ÉS SZEMÉLYES HIGIÉNIA

Csecsemő- és kisgyermekkor (születéstől 3 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvoda előtti időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Nagy- és finommozgások ismerős élethelyzetekben	1.1. Megfelelően mozgatja végtagjait, testét valami vagy valaki utánzása vagy egy mozdulat/mozgás elvégzése érdekében (séta, szaladás, labda fogása/dobása stb.); 1.2. Aktívan vesz részt táncban, szabadtéri és egyéb játékokban; 1.3. Kézét és ujjait megfelelően használja a különböző tárgyakkal és eszközökkel való tevékenységhez (evőeszközök, ceruza, ecset, puzzle stb.).
2.	Szenzomotoros képességek a mozgás irányításában	2.1. Állatokat utánoz mozgással, hangutánzással, megjelenítéssel stb.; 2.2. Játék közben különböző anyagokat és felületeket használ és fedez fel (homok, víz, falevél, plüss, műanyag, szivacs és egyebek); 2.3. Mozdulatait a különböző érzékszervi ingereknek megfelelően (vizuális ingerek, ritmus, hanglejtés, szűnet, hangjelzések, dallamok) hangolja össze.
3.	Az egészség (táplálkozás, testápolás, személyes higiénia) és a személyes biztonság megőrzése	3.1. Megkülönbözteti egymástól az ehető és a nem ehető dolgokat/anyagokat; 3.2. Felismeri a testápolásra alkalmas termékeket és eszközöket (szappan, sampon, fogkrém és egyebek); 3.3. Felfigyel a balesetveszélyes helyzetekre figyelmeztető felhívásokra (pl.: <i>Add a kezed, légy szíves, amikor átkelünk az úton!</i>); 3.4. Szükség esetén/veszélyes helyzetekben a felnőtt segítségét kéri.

Óvodáskor (3-tól 6 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Nagy- és finommozgások ismerős élethelyzetekben	Az életkorának megfelelő változatos tevékenységek során összehangolja mozgását; Fejlettségi szintjének megfelelően változatos fizikai tevékenységekben vesz részt; Megfelelően használja a kezét és az ujjait a változatos tevékenységek elvégzésekor.
2.	Szenzomotoros képességek a mozgás irányításában	2.1. Használja az érzékszerveit a közvetlen környezetével való interakcióban (látás, hallás, tapintás, szaglás stb.); 2.2. Érzékszervi tapasztalatai alapján megfelelően tájékozódik a térben; 2.3. Mozdulatait a különböző érzékszervi ingereknek megfelelően hangolja össze (ritmus, hanglejtés, szűlnet, hangjelzések, dallamok).
3.	Az egészség (táplálkozás, testápolás, személyes higiénia) és a személyes biztonság megőrzése	3.1. Gyakorolja – segítséggel – az egészséges táplálkozás alapelveinek betartását; 3.2. Rendelkezik a személyes higiénia biztosítására irányuló készségekkel; 3.3. Képes önvédelemre (veszélyes helyzetek, tárgyak); 3.4. Ismeri és betartja a fizikai biztonság megőrzésére vonatkozó szabályokat.

B. TÁRSAS-ÉRZELMI FEJLŐDÉS

Csecsemő- és kisgyermekkor (születéstől 3 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvoda előtti időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Társas kapcsolatok kezdeményezése felnőttekkel és hasonló életkorú gyermekkel	1.1. Pozitív kapcsolatokat alakít ki a felnőttekkel utánzásuk és a velük való játék közben; 1.2. Ha nehézségbe ütközik, a felnőtt segítségét kéri; 1.3. Jól érzi magát játék közben más gyermekek társaságában.
2.	Proszociális viselkedés tanúsítása, a másság elfogadása és tisztelése	2.1. Játsszik különböző nemű, etnikumú, más nyelvet beszélő vagy sajátos nevelési igényű gyermekek jelenlétében; 2.2. Felügyelet mellett és segítséggel előrelát és betart egyszerű viselkedési szabályokat és rutinokat; 2.3. Felnőttek segítségével kezd hajlandóvá válni a játékok megosztására, visszaadására; 2.4. Felnőtt segítségével beszélget a másik gyermekkel az esetleges konfliktus megoldása érdekében;

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvoda előtti időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
3.	Az én(kép) fejlődése	2.5. Felismer és megért különböző érzelmi állapotokat szerepjáték közben (pl. megvigasztalja a síró babát); 3.1. Felismeri magát a fényképeken vagy a tükörben; 3.2. Felismeri a saját személyes dolgait.
4.	Saját érzelmi állapotának kifejezése és az önkontroll képességének tanúsítása	4.1. Felismer és megnevez alapérzelmeket (félelem, öröm, szomorúság); 4.2. Kezdi szabályozni érzelmi impulzusait, indulatait (pl. ellenáll olyan tárgyaknak, amelyeket nem szabad elvennie)

Óvodáskor (3-tól 6 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Társas kapcsolatok kezdeményezése felnőttekkel és hasonló életkorú gyermekekkel	1.1. Bizalommal vesz részt az ismert felnőttekkel való interakciókban; 1.2. Sajátos problémahelyzetekben képes segítséget kérni, és el is fogadja azt; 1.3. Kapcsolatot kezdeményez hasonló életkorú gyermekekkel, és aktív partnerként vesz részt az interakciókban.
2.	Proszociális viselkedés tanúsítása, a másság elfogadása és tisztelete	2.1. Felismeri és tiszteltetben tartja az emberek közti hasonlóságokat és különbségeket; 2.2. Elsajátítja és betartja a közösségi élet szabályait, megérti ezek jelentőségét a társas kapcsolatokban, a családi környezetben; 2.3. A korosztályának megfelelően felelősséget vállal különböző élethelyzetekben; 2.4. Felnőtt segítséggel gyakorolja a tárgyalást, és részt vesz a döntésekben; 2.5. Együttérző magatartást tanúsít a közvetlen környezetében élő személyek iránt.
3.	Az én(kép) fejlődése	3.1. A felnőtt támogatásával pozitív önértékelést tanúsít különböző nevelési helyzetekben; 3.2. Énképe megnyilvánul – mint sajátos jellemzőkkel bíró egyedi személyé.
4.	Saját érzelmi állapotának kifejezése és az önkontroll képességének tanúsítása	4.1. A különböző zeneművek, irodalmi szövegek, műtárgyak és egyébek által kiváltott érzelmeit felismeri és kifejezi; 4.2. Képes saját érzelmeinek szabályozására.

C. TANULÁSI KÉPESSÉGEK ÉS ATTITÜDÖK FEJLŐDÉSE

Csecsemő- és kisgyermekkor (születéstől 3 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvoda előtti időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	A tanulás iránti kíváncsiság, érdeklődés és kezdeményezőkészség	1.1. Érdeklődést mutat új tevékenységek, személyek és tárgyak iránt; 1.2. Új tevékenységeket próbál ki/kezdemenyez, esetenként kockázatot is vállal.
2.	Feladatok és tevékenységek véghezvitele (kitartás a tevékenységekben)	2.1. Végrehajt/befejez egyszerű tevékenységeket (pl.: 3-5 darabos puzzle kirakása); 2.2. Segítséget kér és fogad el, ha nehézségbe ütközik.
3.	Alkotóképesség aktivizálása és megnyilvánulása	3.1. Úgy tesz, mintha valami vagy valaki lenne, használja a képzelőerejét a játékban; 3.2. Felnőtt segítségével/segsége nélkül a tárgyakat új módon használja fel (pl.: a tárgyért és a kanalat dobként használja) 3.3. Ritmusrézke és harmóniaigénye megnyilvánul az éneklésben, szöveges-énekes játékokban, táncokban stb.

Óvodai szint (3-tól 6 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Tanulás iránti kíváncsiság, érdeklődés és kezdeményezés	1.1. Kíváncsiságot és érdeklődést mutat az új helyzetekben történő kísérletezés és tanulás iránt; 1.2. Tanulási tevékenységeket, interakciókat kezdeményez társaival vagy a felnőttekkel – közvetlen környezetéből.
2.	Feladatok és tevékenységek véghezvitele (kitartás a tevékenységekben)	2.1. A munkafeladatokat következetesen végzi; 2.2. A nehézséget okozó feladatok elvégzésekor felhasználja a kapott segítséget.
3.	Alkotóképesség aktivizálása és megnyilvánulása	3.1. Kreatívan vesz részt különféle tevékenységekben; 3.2. Alkotóképességet tanúsít képzőművészeti, zenei, gyakorlati tevékenységek, beszélgetések és mesélés során; 3.3. Ritmusrézke és harmóniaigénye megnyilvánul az éneklésben, szöveges-énekes játékokban, táncokban stb.

D. NYELVI-KOMMUNIKÁCIÓS FEJLŐDÉS, AZ OLVASÁS ÉS ÍRÁS ALAPOZÁSA

Csecsemő- és kisgyermekkor (születéstől 3 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvoda előtti időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Szóbeli közlések ismert kommunikációs kontextusban	1.1. Meséket és rövid történeteket hallgat, bekapcsolódik – kezdetben mozgással kísért – játékokba, éneklésbe, versmondásba; 1.2. Különböző intonációt, gesztust, testbeszédet, nyelvi/grammatikai szerkezetet használ mondanivalója tolmácsolására.
2.	Szóbeli közlések különböző kommunikációs kontextusban	2.1. Kifejezi az ízelet, szaglás vagy vizuális érzetekhez kapcsolódó tapasztalatait; 2.2. Kérdéseket tesz fel, hogy megismerje a tárgyak, események, személyek megnevezését; 2.3. Új szavakat használ a mindennapi tevékenységek során.
3.	Az olvasás és az írás alapozása ismert kommunikációs helyzetekben	3.1. Vonzódik a könyvekhez, folyóiratokhoz, képekhez, és önállóan nézegeti/lapozza őket; 3.2. Mondókázik, versel vagy énekel egyedül/társakkal; 3.3. Befjez egy ismert történetet a képek alapján; 3.4. Szándékos nyomokat hagy vagy mázolja papírra, és elmondja, mit rajzolt/„írt”.

a. Óvodai szint (3-tól 6 éves korig)*⁶

Ssz.	A fejlesztés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Szóbeli közlések ismert kommunikációs kontextusban	1.1. Segítséggel gyakorolja egy közlés aktív meghallgatását annak megértése és felfogása érdekében (beszédfértés); 1.2. Bizonyítja a szóbeli közlés megértését (gondolatok, ötletek, érzelmek, jelentések stb.).
2.	Szóbeli közlések különböző kommunikációs kontextusban	2.1. Képes gondolatai, szükségei, érdeklődése, tettei, saját érzelmei egyértelmű kifejezésére; 2.2. Tiszteletben tartja a beszéd szabályszerűségeit a különféle kommunikációs kontextusokban; 2.3. Szókincse folyamatosan gazdagodik.
3.	Az olvasás és az írás alapozása ismert kommunikációs helyzetekben	3.1. A könyv megismerése és értékelése érdekében részt vesz a könyvvel kapcsolatos tapasztalatszerzésben; 3.2. Elkülönbözteti a szavakat, szótagokat, hangokat, megkülönbözteti a betűket más grafikus jelektől/ábráktól; 3.3. Azonosítja az írást, a mindennapi tevékenységek során értékeli az írás jelentőségét; 3.4. Megismeri az írás egyes elemeit, különböző grafikai formákat használ mondanivalója tolmácsolására.

⁶ * A nemzeti kisebbségek nyelvén szervezett oktatás esetében az a. pontban megjelenő fejlődési dimenziók az anyanyelvre vonatkoznak.

b. Óvodai szint (3-tól 6 éves korig)**7

Ssz.	A fejlesztés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	A szóbeli közlések aktív hallgatása annak felfogása és megértése érdekében (kommunikációs felfogóképesség)	1.1. Ismerkedik a román nyelv hangjaival; 1.2. Megért egyszerű román nyelvű közléseket; 1.3. Hallgatóként részt vesz román nyelvű csoportos tevékenységekben és játékokban.
2.	A közlések, érzelmek stb. szóbeli kifejezése (kommunikációs közlőképesség)	2.1. Törekszik a román nyelv specifikus hangjainak helyes kiejtésére; 2.2. Beszélőként részt vesz román nyelvű csoportos tevékenységekben és játékokban; 2.3. Használ egyszerű román nyelvi szerkezeteket; 2.4. Gyakorolja és fokozatosan bővíti román nyelvű szókincsét.
3.	Pozitív viszonyulás a román nyelvhez	3.1. Érdeklődéssel és szívesen vesz részt román nyelvű tevékenységekben; 3.2. Használja a megtanult nyelvi szerkezeteket ismerős kontextusban (pl. szerepjátékok, dramatizálás, bábozás stb.).

E. KOGNITÍV FEJLŐDÉS ÉS A KÖRNYEZŐ VILÁG MEGISMERÉSE

Csecsemő- és kisgyermekkor (születéstől 3 éves korig)

Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Relációk, műveletek és logikai következtetések a közvetlen környezetben	1.1. Kísérletezik, hogy megfigyelje saját cselekedeteinek tárgyakra és másokra gyakorolt hatását; 1.2. Megállapítja és körülírja a hasonlóságot vagy a különbséget két azonos típusú tárgy között (pl.: egyik labda nagyobb, mint a másik, a szoknyám ugyanolyan, mint Máriáé stb.); 1.3. Utánoz, megismétel korábbi viselkedésmutatókat (pl. Észreveszi, hogy a felnőtt miként fújja az ételt, hogy lehűsse, és ő is fújja a következő étkezéskor); 1.4. A problémamegoldás folyamatában alkalmazza a felfedezést, többszöri próbálkozással és a tévedés elfogadásával.
2.	Elemi matematikai reprezentációk a problémamegoldáshoz és a	2.1. Felismeri bizonyos tárgyak mennyiségét (pl. két könyv, három doboz stb.); 2.2. Összehasonlíja az azonos típusú tárgyak méretét (nagy, kicsi) vagy mennyiségét (sok, kevés); 2.4. Sorba rendez ugyanolyan típusú tárgyakat (pl. egy sor kocka);

7** A nemzeti kisebbségi anyanyelvű oktatás esetében a b. pontban szereplő fejlődési dimenziók a románra mint nem anyanyelvre vonatkoznak.

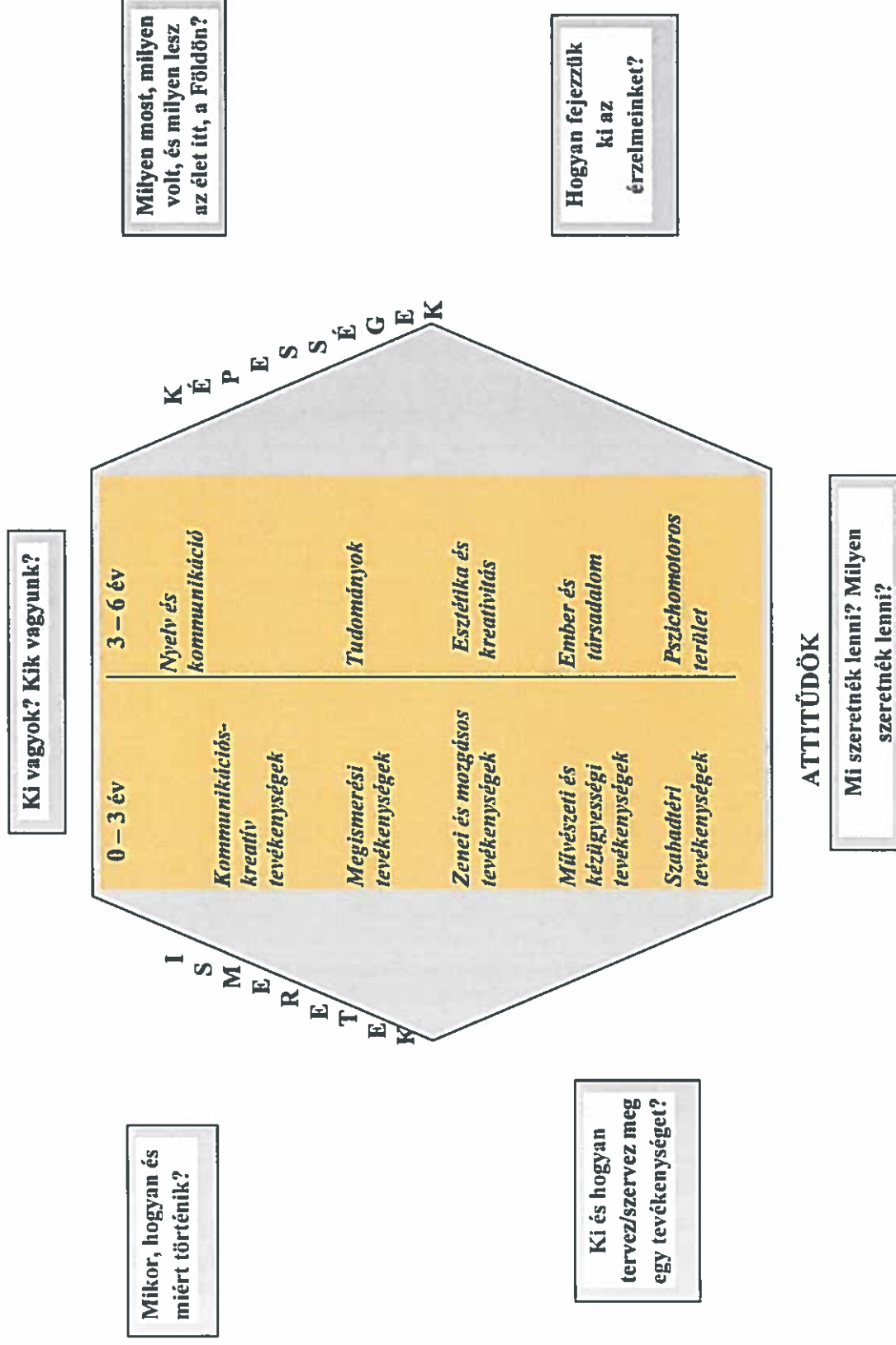
Ssz.	A fejlődés dimenziói	Az óvoda előtti időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
	közvetlen környezet megismeréséhez	2.5. Segítséggel azonosítja a tárgyak, élőlények fajtáit (pl. a macska, a róka és a kutya állatok), és egy kritérium szerint csoportosítja őket.
3.	A környező világ szerkezeti és funkcionális jellemzői	3.1. Vizsgálódás közben észleli a figyelmét felkeltő tárgyak, élőlények, jelenségek részleteit vagy különbségeit; 3.2. Megfigyeli és megérti, hogy az élőlényeknek vízre és élelemre van szüksége a növekedéshez; 3.3. Megnevezi az emberi test egyes részeit és néhány érzékszervet; 3.4. Felnőtt segítségével gondozza (rendben tartja) közvetlen környezetét.

Óvodai szint (3-tól 6 éves korig)

Ssz.	A fejlesztés dimenziói	Az óvodai időszak végén a gyermek viselkedésmutatói:
1.	Összefüggések (relációk), műveletek és logikai következtetések a közvetlen környezetben	1.1. Azonosítja a jelenségek/relációk sajátos elemeit a közvetlen környezetben; 1.2. Összehasonlítja a tapasztalatokat, tevékenységeket, eseményeket, jelenségeket/relációkat a közvetlen környezetben; 1.3. Előzetes tapasztalatokra alapozva új tapasztalatokat szerez; 1.4. Lehetőséges válaszokat, megoldásokat keres azokra a kérdésekre, problémahelyzetekre, kihívásokra, amelyek őt vagy társait foglalkoztatják; 1.5. Irányítással egyszerű vizsgálatokat végez a környezetben speciális eszközök és módszerek felhasználásával.
2.	Elemi matematikai reprezentációk a problémamegoldáshoz és a közvetlen környezet megismeréséhez	2.1. Ismerkedik a számfogalommal és a számolással; 2.2. Ismerkedik a mérettel, formával, tömeggel, magassággal, hosszúsággal, térfogattal kapcsolatos fogalmakkal, információkkal; 2.3. Azonosítja és megnevezi a környezetben lévő tárgyak alakját; 2.4. Különböző műveleteket végez tárgyakkal: sorba rendezés, csoportosítás, osztályozás, mérés; 2.5. Problémahelyzeteket old meg a megadott adatok rendezése, ábrázolása alapján.
3.	A környező világ szerkezeti és funkcionális jellemzői	3.1. Kiemeli a környezetben található tárgyak jellemzőit; 3.2. Azonosítja és tudatosítja az élő világ, a Föld és a világűr egyes jellemzőit; 3.3. Körülírja az élő világ, a Föld és a világűr egyes jellemzőit; 3.4. Ismeri az ember helyzetét a világegyetemben – az élő világ részeként és társadalmi lényként.

1 sz. melléklet

A tematikus és tapasztalati területek szerinti tevékenységekre vonatkozó tervezés váza

AZ ÉVES TÉMÁK/INTEGRÁLT TÉMAKÖRÖK TARTALMA

KI VAGYOK? KIK VAGYUNK?

A téma leírása

Az emberi természet megismerése, a személyes meggyőződések és értékek, az emberi test, egészségi állapot és egészséges életmód, család, baráti kapcsolatok, baráti társaság és közösségek, ahová tartozunk, a saját kultúra és más kultúrákkal való kapcsolat, jogaink és kötelezettségeink feltárása. Összegezve: mit jelent emberi lénynek lenni.

MIKOR, HOGYAN ÉS MIÉRT TÖRTÉNIK?

A téma leírása

A fizikai és az anyagi világ megismerése, a közvetlen és tágabb környezet rejtelseinek feltárása, ok-okozati összefüggések, természeti és az emberek által okozott jelenségek felismerése, az évszakok jellemzőinek a megismerése, bevezetés a tudományok és technológia világába.

MILYEN MOST, MILYEN VOLT, ÉS MILYEN LESZ AZ ÉLET ITT, A FÖLDÖN?

A téma leírása

Ismerkedés az élet fejlődésével a Földön, az élethez szükséges feltételek azonosítása, napjaink aktuális környezeti problémáinak az azonosítása (környezetszennyezés, globális felmelegedés, túlnépesedés stb.)

Tájékozódás térben és időben, személyes élettörténetünk, helyi és globális történelmünk, illetve földrajzi helyzetünk megismerése, az otthoni környezet, az utazások, a felfedezések, az emberi civilizáció és az (egyres) emberek hozzájárulása a térben és időben való fejlődésünkhöz.

KI ÉS HOGYAN TERVEZ/SZERVEZ MEG EGY TEVÉKENYSÉGET?

A téma leírása

Annak felismerése, hogy a közösség/egyén hogyan tervezi és szervezi meg a mindennapi tevékenységeit, a tevékenység/munka eredményeinek a felismerése és értékelése, az eredményhez vezető út tudatosítása.

Bevezetés az emberi közösségek világába, a munka világának és sajátosságainak – az emberi tevékenységek, a hivatások/szakmák sajátosságai, a vállalkozói képesség szerepének – felismerése.

HOGYAN FEJEZZÜK KI AZ ÉRZELMEINKET?

A téma leírása

Annak felfedezése, hogy miképpen fejezzük ki gondolatainkat, érzéseinket, meggyőződéseinket, értékeinket a társas kapcsolatainkban – nyelvi és művészi eszközökkel.

Bevezetés a nemzeti és egyetemes kulturális örökség világába.

MI SZERETNÉK LENNI? MILYEN SZERETNÉK LENNI?

A téma leírása

Jogaink és kötelezettségeink, a személyes és szakmai fejlődésre vonatkozó gondolataink és törekvéseink feltárása.

Bevezetés a játék, a tanulás, a munka, a természet világába, ezek személyes és társadalmi jellegének, illetve értékének tudatosítása.

Bevezetés a foglalkozások/mesterségek, illetve általában az emberi tevékenységek világába a saját készségek, képességek, értékek felfedezése és az önbecsülés ösztönzése érdekében.

2 sz. melléklet

NAPI PROGRAM (0-3 év)

– óvodai programmal működő csoportok –

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások
8,00–9,00	Játékok és szabadon választott tevékenységek (szabad játék)	-	Rutin: a gyermekek fogadása (sajátos készségek)
9,00–11,30	Játékok és szabadon választott tevékenységek (az érdeklődési központokban)	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutin: Reggeli találkozás (5 perc) Felkészülés a tevékenységekre (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs készségek stb.) Rutin: Tízórai (sajátos készségek)
11,30–12,30	Játékok és szabadon választott tevékenységek (érdeklődési központokban, szabad játék)	-	Szabad a játéknak! (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs készségek stb.)
12,30–13,00	Játékok és szabadon választott tevékenységek (szabad játék)	-	Rutin: a gyermekek hazaindulása (sajátos készségek)

NAPI PROGRAM (0–3 év)

– napközis programmal működő csoportok/hetes óvodák –

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások
8,00–9,00	Játékok és szabadon választott tevékenységek (szabad játék)	-	Rutin: <i>a gyermekek fogadása</i> (sajátos készségek) Rutin: <i>reggeli</i> (sajátos készségek)
9,00–11,00	Játékok és szabadon választott tevékenységek (érdeklődési központokban, szabad játék)	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutin: <i>Reggeli találkozás</i> <i>Felkészülés a tevékenységekre</i> (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs készségek stb.) <i>Egyéni fejlesztő tevékenységek</i> <i>Szabad a játék!</i> (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos, önkiszolgálás, kommunikációs készségek stb.) Rutin: <i>ebéd</i> (sajátos készségek)
11,00–12,30	Játékok és szabadon választott tevékenységek (érdeklődési központokban)	-	<i>Játék és pihenés</i> (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs készségek stb.) Rutin: <i>uzsonna</i> (sajátos készségek)
12,30–16,00	Pihenés. Játékok és szabadon választott tevékenységek (választható azon gyermekek számára, akik nem alszanak vagy korán felébrednek)	-	
16,00–17,00	Játékok és szabadon választott	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek (elmaradt)	<i>Vidáman, újra játékok!</i> (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással)

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások
	tevékenységek (érdeklődési központokban, szabad játék)	tevékenységek pótlása)	kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs képességek stb.)
17,00–17,30	Játékok és szabadon választott tevékenységek (szabad játék)	-	Rutin: a gyermekek hazaindulása (sajátos készségek)

NAPI PROGRAM (3–5/6 év)

– óvodai (rövid) programmal működő csoportok –

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások/Személyes fejlődést célzó tevékenységek
8,00–9,00	Játékok és szabadon választott tevékenységek (szabad játék)	-	Rutin: a gyermekek fogadása (sajátos készségek) A gyermeket érdeklő tárgy feltárása/megismerése egyéni tevékenység által/egyéni vagy kiscsoportos felzárkóztatást célzó tevékenységek*
9,00–11,30	Játékok és szabadon választott tevékenységek (az érdeklődési központokban)	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutin: <i>Reggeli találkozás</i> (15–30 perc) Rutinok és áthajlások, amelyek célja a gyermekek felkészítése a következő tevékenységekre (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs képességek stb.) Rutin: <i>Tízórai</i> (sajátos készségek)

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások/Személyes fejlődést célzó tevékenységek
11,30–12,30	Játékok és szabadon választható tevékenységek (mozgásos és más játékok, illetve egyéb szórakoztató tevékenységek: versenyek, színházi előadások, irodalmi, zenei művek hallgatása, szabadtéri tevékenységek, látogatások stb.)	-	Rutinok és áthajlások, amelyek célja a gyermekek a választható tevékenységekre, illetve a játékokra és egyéb szórakoztató, szabad levegőn zajló tevékenységekre való felkészítése (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikáció, együttműködés alakítása stb.) Választható tevékenység (Ha lesz ilyen tevékenység, heti egy alkalommal kerül sor rá.)
12,30 - 13,00	Játékok és szabadon választható tevékenységek (szabad játékok)	-	A gyermeket érdeklő téma feltárására/megismerésére irányuló egyéni tevékenység Rutin: <i>a gyermekek hazaindulása</i> (sajátos készségek).

NAPIPROGRAM

– napközis programmal működő csoportok/hetes óvodák –

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások/Személyes fejlődést célzó tevékenységek
8,00–8,30	Játékok és szabadon választható tevékenységek (szabad játékok)	-	Rutin: <i>a gyermekek fogadása</i> (sajátos készségek) A gyermeket érdeklő tárgy feltárására/megismerésére irányuló egyéni tevékenység/egyéni vagy kiscsoportos felzárkóztatást célzó tevékenységek
8,30–9,00	-	-	Rutin: <i>Reggeli</i> (sajátos készségek)

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások/Személyes fejlődést célzó tevékenységek
9,00–11,00	Játékok és szabadon választható tevékenységek (az érdeklődési központokban)	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutin: <i>Reggeli találkozás</i> (5–15/30 perc) Rutinok és áthajlások, amelyek célja a gyermekek felkészítése a következő tevékenységekre (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs készségek stb.) Rutin: <i>Tízórai</i> (sajátos készségek)
11,00–13,00	Játékok és szabadon választható tevékenységek (mozgásos és más játékok, illetve egyéb szórakoztató tevékenységek: versenyek, színházi előadások, irodalmi, zenei művek hallgatása, szabadtéri tevékenységek, látogatások stb.)	-	Rutinok és áthajlások, amelyek célja a gyermekeknek a választható tevékenységekre, illetve a játékokra és egyéb szórakoztató, szabad levegőn zajló tevékenységekre való felkészítése (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikációs készségek, együttműködés alakítása stb.) Választható tevékenység (Ha van választott tevékenység, a héten egy alkalommal szerveződik, akár a délelőtti vagy délutáni váltásban, vagy lehet felváltva/váltakoztatva is.) Rutin: <i>Ebéd</i> (sajátos készségek)
13,00–15,30	Pihenés Játékok és szabadon választható tevékenységek olyan gyerekek számára, akik nem alszanak vagy korán felébrednek (egyéni adottságok, képességek fejlesztését szolgáló tevékenységek)	-	Rutinok és áthajlások, amelyek célja a gyermekek felkészítése az alvásra, pihenésre (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, önálló munka képessége stb.)

Időbeosztás	Játékok és szabadon választható tevékenységek	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek	Rutinok és áthajlások/Személyes fejlődést célzó tevékenységek
15,30–16,00	-	-	Rutin: <i>uzsonna</i> (sajátos készségek)
16,00–17,30	Játékok és szabadon választható tevékenységek (érdeklődési központokban való játékok, mozgásos és más játékok, illetve egyéb szórakoztató tevékenységek: versenyek, színházi előadások, irodalmi, zenei művek hallgatása, szabadidéri tevékenységek, látogatások stb.)	Tapasztalati területek szerinti tevékenységek (hiányosságok pótlása, felzárkóztatás) Az egyéni adottságok, képességek fejlesztését szolgáló tevékenységek	Rutinok és áthajlások, amelyek célja a gyermekek a szabadon választható tevékenységekre, illetve az egyéni képességek fejlesztését szolgáló játékokra való felkészítése (egyéni és csoportos higiéniai készségek, a rendtartással és a fegyelmezett magatartással kapcsolatos készségek, önkiszolgálás, kommunikáció, együttműködés, önálló munka képességének alakítása stb.) Választható tevékenység (Ha lesz ilyen, vagy reggel, vagy délután váltakoztatva, heti egy alkalommal kerül sor rá.)
17,30–18,00	Játékok és szabadon választható tevékenységek (szabad játék)	-	A gyermeket érdeklő téma feltárására/megismerésére irányuló egyéni tevékenység. Rutin: <i>a gyermekek hazaindulása</i> (sajátos készségek).

MEGJEGYZÉS: A tevékenységi típusok fenti időbeosztása inkább irányadó jellegű, alapul szolgál az intézmények Belső Rendszabályzatában megjelenő Napi program kidolgozásához. Az egyéni és kiscsoportos felzárkóztató tevékenységek sokfélék lehetnek: különböző logopédiai foglalkozások/gyakorlatok, mozgásos tevékenységek, a szem-kéz koordinációt, figyelmet, memóriát stb. fejlesztő gyakorlatok, amelyeket a csoportban levő egyes gyermekek igényei szerint választunk ki, és a gyermekek pillanatnyi hajlandósága szerint iktatunk be a napi programba.

Egyéni megfigyelési lap a gyermek fejlődési folyamatáról óvodába lépéskor

Név és keresztnév _____

Születés ideje _____

Óvónő _____

Bölcsődébe járás kezdete _____

Bemeneti értékelés időszaka _____

Kimeneti értékelés időszaka _____

		A mutatók elérésének szintje ⁸									
Ssz.	Fejlesztési terület	Viselkedésmutatók	Bemeneti értékelés)			Folyamatos értékelés)			Kimeneti értékelés)		
			Ti	Fj	E	Ti	Fj	E	Ti	Fj	E
1.	Társas-érzelmi fejlettség	A felnőttekkel való interakciója pozitív, játszik felnőttekkel.									
		Játszik más gyermek mellett.									
		Betartja a csoportban kialakult rutinokat, szokásokat (pl. az étkezéskor elvárt viselkedést).									
		Megmondja a nevét és az életkorát, ha kérdezik.									
		Felismeri az alapérzelmeket (pl. félelem,									

⁸ E – elért magatartásforma, Fj – fejlődésben levő magatartásforma, Ti – támogatást igénylő magatartásforma

		A mutatók elérésének szintje ^a									
Ssz.	Fejlődési terület	Viselkedésmutatók	Bemeneti értékelés			Folyamatos értékelés			Kimeneti értékelés		
			Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	Ti	Fi	E
2.	Fizikai fejlettség, egészségi állapot és személyes higiénia	öröm, szomorúság).									
		Más, rá jellemző viselkedés:									
		Segítség nélkül lépcsőzik (nem feltétlenül váltott lábbal).									
		Kirak 3, 4, 6 darabos puzzle-t.									
		A szem-kéz koordináció megmutatkozik az építési játékokban, puzzle kirakásakor, tárgyak címára fűzésekor.									
3.	Nyelvi-kommunikációs fejlettség, az olvasás és írás alapozása	Megkülönbözteti az ehető és nem ehető dolgokat.									
		Igénye van az illemhely használatára, és tudja is használni rendszeresen.									
		Megmondja a felnőttnek, ha valaki megüti, bántja.									
		Más, rá jellemző viselkedés:									
		Igéket tartalmazó utasításoknak megfelelően cselekszik (pl. gyere, nyisd ki/csukd be! stb.).									
		Egyszerű vagy 3, 4 szavas bővített mondatokat alkot.									
		„Olvassa” egy felnőtt vagy saját kedvenc könyvét.									
		Megfogalmazza, amit rajzolt/„írt”, vagy amit formázott.									

Ssz.	Fejlesztési terület	Viselkedésmutatók	A mutatók elérésének szintje ^a											
			Bemeneti értékelés)			Folyamatos értékelés)			Kimeneti értékelés)			Ti	Fi	E
			Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	Ti	Fi	E			
4.	Kognitív fejlettség és a környező világ megismerése	Más, rá jellemző viselkedés:												
		Megállapítja és körülírja a hasonlóságot vagy a különbséget két azonos kategóriába tartozó tárgy között (egyik labda nagyobb, mint a másik, az én szoknyám ugyanolyan, mint a Máriaé stb.)												
		A problémamegoldás folyamatában alkalmazza a felfedezést – többszöri próbálkozással és a tévedés elfogadásával.												
		Megszámlál 1–3/5 tárgyat. Felismeri a kerek formát/a kört. Beszél az időjárásról az ismert természeti jelenségek alapján („Nap”, „Havazik.”, „Esik az eső.” stb.).												
5.	Tanulási képességek és magatartásformák	Más, rá jellemző viselkedés:												
		Kérdéseket tesz fel ismeretlen emberekkel és tárgyakkal kapcsolatban.												
		Több tevékenységből kiválaszt egyet, és azt rövid ideig végzi (legkevesebb 5 percig).												
		Egy nehezebb feladat elvégzésével többször próbálkozik egy rövid időintervallumban (pl. tornyot épít 3–5 percig).												
		Úgy tesz, mintha valami vagy valaki lenne, használja a képzelőerejét a játéokban.												
		Más, rá jellemző viselkedés:												

Következtetések/Megjegyzések:

.....

.....

.....

.....

Bemeneti értékelés
Értékelő óvodapedagógus,

Jóváhagyás
Igazgató,

Tudomásulvétel
Szülő,

Kimeneti értékelés
Értékelő óvodapedagógus,

Jóváhagyás
Igazgató,

Tudomásulvétel
Szülő,

Megjegyzés:

Jelen értékelőeszköz a *Támpontok a gyermek korai tanulásához és fejlődéséhez születéstől 7 éves korig* (2010/3851-es sz. MR által jóváhagyott RFİDTC) dokumentum figyelembevételével készült. Az óvodapedagógusok számára az RFİDTC viszonyítási pontot jelent a koragyermekkori neveléssel foglalkozó intézmények tevékenységének megtervezésében, megszervezésében. A dokumentumok a gyermekcsoport, nem pedig az egyéni értékelés szintjén töltöttek be diagnosztikai funkciót. A teljes oktatási rendszerre vonatkozóan minden fejlesztési területet vizsgálnak, szereplők az intézménybe, illetve a bölcsődei/óvodai csoportba járó gyermekek fejlődési szintjének a megállapítása.

A megfigyelési lap mutatóinak jelölése: E (elért magatartásforma), FI (fejlődésben levő magatartásforma), Ti (támogatást igénylő magatartásforma). Ezek nem egyéni rangsorolást és/vagy diagnózist jelentenek, hanem értékes információt nyújtanak a pedagógusok/szülők számára, hogy nevelési gyakorlatukat a gyermekek optimális fejlődéséhez igazíthassák.

A kimeneti értékelés, bármely pillanatban, amelyet a pedagógus megfelelőnek tart, minden gyermeknek az egyéni, adott állapotát tükrözi, és a gyermek előrehaladásának a nyomon követését támogatja az alkalmazott curriculumhoz viszonyítva. Ugyanakkor segíti a gyermek előrehaladásának a követését fejlődésének különböző szakaszaiban a beavatkozási módszerek szabása, a nevelési program hatásának maximalizálása érdekében.

Egyéni megfigyelési lap a gyermek fejlődési folyamatáról az előkészítő osztályba való beiratkozást megelőzően

Név és keresztnév _____

Születési dátum: _____

Óvónő _____

Az óvodába iratkozás ideje: _____

A nagycsoport befejezésének időpontja: _____

Bemeneti értékelés időszaka _____

Kimeneti értékelés időszaka _____

		A mutatók elérésének szintje ⁹									
Ssz.	Fejlesztési terület	Viselkedésmutatók	Bemeneti értékelés			Folyamatos értékelés			Kimeneti értékelés		
			Ti	Fl	E	Ti	Fl	E	Ti	Fl	E
1.	Társas-érzelmi fejlettség	Adott helyzetben követi a felnőttek helyes viselkedésre vonatkozó utasításait.									
		Saját kezdeményezésre együttműködik hasonló életkorú társakkal többféle helyzetben.									
		Viselkedését a különböző helyzetekre jellemző szabályokhoz igazítja (pl.: suttogva beszél, mikor belép a könyvtárba vagy múzeumba stb.).									

⁹ E – elsajátított magatartásforma, Fl – fejlődésben lévő magatartásforma viselkedés, Ti – támogatást igénylő magatartásforma

		A mutatók elérésének szintje ⁹										
Ssz.	Fejlődési terület	Viselkedésmutatók	Bemeneti értékelés			Folyamatos értékelés			Kimeneti értékelés			
			Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	
2.	Nyelvi-kommunikációs fejlettség, az olvasás és írás alapozása	Helyesen megmondja család- és keresztnévét, életkorát, születési évét, hónapját, napját, a helységet és az országot, ahol született.										
		Érzelmait megosztja másokkal (a környezetében lévő felnőttekkel és gyermekekkel), viselkedését a különféle társas helyzetekhez igazítja.										
		Más, rá jellemző viselkedés:										
		Az események sorrendjét betartva elmesél egy eseményt, egy rövid történetet.										
		Beszédében alkalmazza a szám, személy, idő szerinti egyeztetést.										
		Beszédében bővített és összetett mondatokat használ.										
		Ülve végighallgatja a felolvasást (mesélést) anélkül, hogy másokat zavarna.										
		Elkülönti a szavakat, önállóan hangoztatja a beszédhangokat, felismeri az önálló beszédhangot, szavakat szótagokra bont, megkülönbözteti a betűket más grafikus jelektől/ábráktól.										
		Megérti, hogy az írás az információközlés, az üzenetközvetítés eszköze (felcímkézi a munkáit, rövid rajzos köszöntőket „ír” stb.)										
		Más, rá jellemző viselkedés:										

Ssz.	Fejlesztési terület	Viselkedésmutatók	A mutatók elérésének szintje ⁹										
			Bemeneti értékelés			Folyamatos értékelés			Kimeneti értékelés				
			Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	Ti	Fi	E		
3.	Fizikai fejlettség, egészségi állapot és személyes higiénia	Megfelelően mozgatja végtagjait, testét valami vagy valaki utánzása vagy egy mozdulat elvégzése érdekében (labdafogás, dobás stb.).											
		Egyedül felhúzza a cipőjét, beköti a cipőfűzőjét/felöltözik, levetkőzik.											
		Cselekvéseiben megmutatkozik az érzékelés tudatosítása (tapintással elrejtett tárgyakat ismer fel anélkül, hogy látná őket, hallás utáni utasításokra mozgást végez, felismeri a szagokat stb).											
4.	Kognitív fejlettség és a környező világ megismerése	Személyes higiéniájában önállóságot mutat (egyedül megmossa és megtörli a kezét, tüsszentéskor, köhögéskor a kezével eltakarja a száját, önállóan használja a WC-t, zsebkendőt használ stb.).											
		A szimbolikus játékokat a biztonsági szabályok betartásával játssza.											
		Más, rá jellemző viselkedés:											
		Képes csoportosítani olyan tárgyakat, amelyek egyszerre két kritériumnak is megfelelnek.											
		Képes csoportban dolgozni egy probléma megoldása érdekében – a csoport által kidolgozott stratégiáit alkalmazva. Könnyedén elszámol 10/20-ig.											

		A mutatók elérésének szintje ⁹										
Ssz.	Fejlődési terület	Viselkedésmutatók	Bemeneti értékelés			Folyamatos értékelés			Kimeneti értékelés			
			Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	Ti	Fi	E	
5.	Tanulási képességek és magatartásformák	Különböző alakzatokat alkot, másol és épít (kör, négyzet, háromszög stb.).										
		Leírja és összehasonlítja az élőlények alapszükségeit.										
		Egyezményes jeleket használ az időjárás leírására (víz, eső, hegyek, havazás, évszakok, a hét napjai stb.).										
		Más, rá jellemző viselkedés:										
		A környezetben bekövetkező változásokkal kapcsolatban kérdéseket tesz fel.										
		Igénye van arra, hogy bizonyos önálló cselekvéseket végre tudjon hajtani, tárgyakat, játékokat tudjon készíteni/barkácsolni magának, vagy új információkat keressen az érdeklődését felkeltő témákban.										
		Megtervez és végrehajt egy tevékenységet (3–4 lépésben).										
		20 percig képes összepontosítani egy tevékenységre felügyelet nélkül.										
		Új formákat és eszközöket talál gondolatainak, érzelmeinek kifejezésére (zenével, rajzzal, táncsal, szimbolikus játékkal).										
		Stratégiaiakat és különböző anyagokat használ és kombinál a problémák feltárása és újszerű megoldása érdekében.										
		Más, rá jellemző viselkedés:										

Következtetések/Megjegyzések:

.....

.....

.....

.....

Bemeneti értékelés
Értékelő óvodapedagógus,

Kimeneti értékelés
Értékelő óvodapedagógus,

Jóváhagyás
Igazgató,

Jóváhagyás
Igazgató,

Tudomásulvétel
Szülő,

Tudomásulvétel
Szülő,

Megjegyzés:

Jelen értékelőszköz a *Támpontok a gyermek korai tanulásához és fejlődéséhez születéstől 7 éves korig* (2010/3851-es sz. Miniszteri Rendelet által jóváhagyott RFIDTC) dokumentum figyelembevételével készült. Az óvodapedagógusok számára az RFIDTC viszonyítási pontot jelent a koragyermekkori neveléssel foglalkozó intézmények tevékenységének megtervezésében, megszervezésében. A dokumentumok a gyermekcsoport, nem pedig az egyéni értékelés szintjén töltnek be diagnosztikai funkciót. **A teljes oktatási rendszerre vonatkozóan minden fejlesztési területet vizsgálunk, szerepük az intézménybe, illetve a bölcsődei/óvodai csoportba járó gyermekek fejlődési szintjének a megállapítása.**

A megfigyelési lap mutatóinak jelölése: E (elért magatartásforma), F1 (fejlődésben levő magatartásforma), Ti (támogatást igénylő magatartásforma). Ezek nem egyéni rangsorolást és/vagy diagnózist jelentenek, hanem értékes információt nyújtanak a pedagógusok/szülők számára, hogy nevelési gyakorlatukat a gyermekek optimális fejlődéséhez igazíthassák.

A kimeneti értékelés, bármely pillanatban, amelyet a pedagógus megfelelőnek tart, minden gyermeknek az egyéni, adott állapotát tükrözi, és a gyermek előrehaladásának a nyomon követését támogatja az alkalmazott curriculumhoz viszonyítva. Ugyanakkor segíti a gyermek előrehaladásának a követését fejlődésének különböző szakaszaiban a beavatkozási módszerek személyre szabása, a nevelési program hatásának maximalizálása érdekében.

Comisia de traducere, verificare și avizare a Curriculumului pentru educație timpurie în limba maghiară 2019:

Coordonator :

- VÁRTIC MAYLA Iuliana, director general, Direcția Generală Minorități și Relația cu Parlamentul,

Traducători:

- Dr.PÉTER Lilla, lector universitar, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Departamentul de Pedagogie și Didactică Aplicată
- Dr.SALAMON Bíborka, lector universitar, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Departamentul de Pedagogie și Didactică Aplicată

Referenți științifici:

- Dr.FÓRIS-FERENC Rita, conferențiar universitar, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Departamentul de Pedagogie și Didactică Aplicată
- Dr.LAZSADI Csilla, lector universitar, Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Departamentul de Pedagogie și Didactică Aplicată

Membrii Comisiei Naționale de Specialitate de limba maghiară:

- MÁRTON Adél, inspector școlar pentru educație timpurie, secția maghiară, Inspectoratul Școlar Județean Harghita
- SZÖCS Imola, inspector școlar pentru educație timpurie, secția maghiară, Inspectoratul Școlar Județean Covasna